

OPERATIVNI PROGRAM

“UČINKOVITI LJUDSKI POTENCIJALI 2014. – 2020.”

EVALUACIJA INICIJATIVE ZA ZAPOŠLJAVANJE MLADIH U SKLOPU OPERATIVNOG PROGRAMA UČINKOVITI LJUDSKI POTENCIJALI 2014. – 2020.

Broj ugovora: 50-BAG/2015

EVALUACIJSKO IZVJEŠĆE

Konačna verzija

Zagreb, 30. prosinca 2015.g.

Sadržaj

1. Informacije o projektu	3
1.1 Izvršni sažetak	4
1.2 Executive summary in English	7
2. Svrha evaluacije, ciljevi i područje evaluacije	10
3. Kontekst, cilj i svrha Inicijative za zapošljavanje mladih kao instrumenta Garancije za mlade ...	13
4. Financijski okvir za provedbu Inicijative za zapošljavanje mladih.....	18
5. Utvrđivanje opsega evaluacije.....	20
6. Opis odabrane metodologije.....	24
7. Odgovori na postavljena evaluacijska pitanja – zaključci i preporuke.....	27
8. Zaključna riječ	51
Prilog 1. - Korišteni dokumenti prilikom izrade evaluacijskog izvješća:.....	53
Prilog 2. – Popis kontaktiranih institucija i pojedinaca uključenih u pripremu i provedbu IZM	55
Prilog 3. – Intervjui s korisnicima mjera u okviru provedbe IZM u 2015.g.....	56
Prilog 4. – Stručnjaci koji su provodili evaluaciju IZM-a i proračun projekta.....	61

1. Informacije o projektu

Naziv projekta	Usluga evaluacije Inicijative za zapošljavanje mladih u sklopu Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.		
Broj ugovora	50-BAG/2015		
Mjesto provedbe	Republika Hrvatska		
Trajanje	Od 5. studenoga 2015. do 30. prosinca 2015.		
	Ugovorno tijelo/Naručitelj	Izvršitelj	
Ime	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava	Ecorys Hrvatska d.o.o	
Adresa	Ul. grada Vukovara 78 10000 Zagreb Hrvatska	Kornatska 1g 10000 Zagreb Hrvatska	
Tel.	+385 1 3696 454	+385 1 8892 950	
Fax	+385 1 3696 468	+385 1 8892 351	
Osoba za kontakt	Ivana Matošin	Maja Hranilović	
Email	ivana.matosin@mrms.hr	maja.hranilovic@ecorys.com	
Vrsta izvješća	Verzija	Datum podnošenja	Datum odobrenja
Evaluacijsko izvješće	Verzija 1.0 (nacrt) Verzija 2.0 (revidirani nacrt) Konačna verzija	16.12.2015. 22.12.2015. 30.12.2015.	31.12.2015.

1.1 Izvršni sažetak

Opći cilj evaluacije Inicijative za zapošljavanje mladih je ocijeniti učinak planiranih aktivnosti Inicijative za zapošljavanje mladih u kontekstu održive integracije pripadnika/ca NEET¹ skupine na tržište rada. Specifični cilj evaluacije je ocijeniti do koje mjere su ostvareni specifični ciljevi investicijskog prioriteta OPULJP koji se odnosi na pripadnike/ce NEET skupine, od početka njegove provedbe (potpisom Ugovora o provedbi prve dvije operacije od 5. studenoga 2015.g.) tj. od roka od kojega su prihvatljivi troškovi kroz IZM, a što je u slučaju Republike Hrvatske od 1. siječnja 2015.g.

S obzirom da se radi o prvoj evaluaciji IZM-a, ona predstavlja prvenstveno evaluaciju procesa tj. usmjerena je na postupak programiranja, uspostavu sustava provedbe te samo djelomično provedbu, djelotvornost i učinkovitost aktivnosti. Naime, aktivnosti unutar Specifičnog cilja 8ii1/IZM prihvatljive od 01.01.2015., nastavno na usvajanje OPULJP u prosincu 2014. godine, usvajanje kriterija odabira i metodologije odabira u svibnju 2015., te potpisivanje ugovora o provedbi operacija iz Specifičnog cilja 8ii1/IZM te 8ii1/ESF u studenom 2015. Zbog navedenog, u vrijeme planiranja i provođenja ove evaluacije, nije još bilo dovoljno podataka iz provedbe za provođenje detaljnije evaluacije djelotvornosti i učinkovitosti. U skladu s Uredbom br. 1304/2013 te Evaluacijskim planom OPULJP 2014.-2020., odobrenom u prosincu 2015., predviđa provođenje evaluacije učinka IZM-a u 2018. godini.

U nastavku donosimo sažetak glavnih zaključaka i preporuka, po definiranim evaluacijskim kriterijima:

---

¹ *Neither in employment, education or training* (nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju)

Evaluacijski kriterij	Zaključci	Preporuke
Relevantnost i opravdanost	- Socio-ekonomski kontekst u potpunosti opravdava paket mjera programiran kroz IZM jer je usmjeren na rješavanje objektivnog i gorućeg problema nezaposlenih mladih. - Kroz proces planiranja IZM-a uključene su sve relevantne ciljne skupine i obuhvaćene su većinom sve njihove potrebe. - Cilj IZM-a posve u skladu s općim ciljem održive integracije mladih na tržište rada OPULJP-a, pokazatelji su jasno povezani s planiranim aktivnostima.	- Unaprijediti sustav identifikacije i praćenja mladih pripadnika/ca NEET skupine, s obzirom da još ne postoji sustavno praćenje ove skupine ili pružanja potpore toj skupini (npr. projekt „Uspostava praćenja NEET osoba“ čije ugovaranje je planirano za 1. kvartal 2016.g.). - Dosezanje pripadnika/ca NEET skupine potrebno provoditi u lokalnim zajednicama, proaktivnim pristupom. - Potrebno je što je prije moguće napraviti detaljan pregled formalnih i potencijalnih administrativnih prepreka i poteškoća za provođenje mjera (posebice onih u nadležnosti MZOS-a) te napraviti plan za njihovo uklanjanje.
Konzistentnost i unutarnja koherentnost	- Vrijednosti pokazatelja su adekvatno planirane, sukladno dosadašnjem iskustvu u provedbi mjera aktivne politike zapošljavanja, no dostizanje pokazatelja o dobivanju posla ne ovisi samo o mjerama IZM-a nego o ukupnoj gospodarskoj situaciji u Hrvatskoj. - Intervencije IZM-a nastavljaju se kroz ESF osim poticanja razvoja kompetencija u STEM i IKT područjima.	- Evaluacijom učinka u 2018.g. provjeriti realnost pokazatelja i po potrebi modificirati pokazatelje do 2023. - Iznaci način da se i nakon 2018.g. nastavi poticanje razvoja kompetencija u STEM i IKT područjima.
Djelotvornost	- Dugogodišnje iskustvo i relativno uhodani sustav provedbe nacionalnih mjera aktivne politike zapošljavanja značajno je doprinio planiranju aktivnosti unutar IZM koji je proveden prikladno i realno. - Aktivnosti za provedbu IZM-a koje se temelje na prethodnom iskustvu u provedbi sličnih mjera učinkovito su i ekonomično planirane. Jedino mjera javnih radova značajno zaostaje za planiranim brojem korisnika kao i mjere u nadležnosti MZOS. - do 16.11.2015.g., utrošeno je 23% ukupne alokacije iz IZM-a odnosno 10% ukupnih sredstava za provedbu aktivnosti u okviru 8ii1/IZM (ESF, IZM i nacionalno sufinanciranje).	- Potrebno je ojačati postojeće kapacitete za provedbu zapošljavanjem novih stručnjaka koji bi svojim kapacitetima, znanjem i iskustvom doprinijeli provođenju projektnih aktivnosti. - Obratiti pozornost na mjere koje zaostaju u provedbi u odnosu na planirani broj korisnika - zbog njihove bi niske apsorpcije tijekom 2015.g. moglo doći do neispunjenja predviđenih pokazatelja pa bi se u tom slučaju trebalo razmotriti i mogućnost eventualne buduće realokacije sredstava na uspješnije mjere. - U idućoj evaluaciji IZM-a u 2018.g. posebnu pažnju je potrebno posvetiti učinkovitosti troškova.
Vanjska koherentnost	- Mjere IZM-a direktno doprinose ciljevima obje cjeline GzM: mjerama obrazovanja za pripadnike/ce NEET skupine cilja se	- Praćenje provedbe GzM odnosno IZM te periodične nezavisne evaluacije doprinijet će stalnom usklađivanju aktivnosti,

	na smanjivanje ranog napuštanja obrazovanja i nemogućnost stjecanja kompetencija za tržište rada, a mjerama stručnog osposobljavanja, potporama za zapošljavanje, javnim radovima i potporama za samozapošljavanje doprinosi se aktivaciji mladih (pripadnika/ca NEET skupine) na tržištu rada - IZM direktno doprinosi očekivanim rezultatima i pokazateljima uspješnosti koji se odnose na pripadnike/ce NEET skupine: stjecanje kvalifikacija i dobivanje posla.	omogućavanju sinergijskih učinaka i osiguranju dostizanja ciljeva i pokazatelja uspješnosti. - Potrebno je pratiti komplementarne mjere kako na nacionalnoj tako i na županijskoj i lokalnoj razini, posebice u područjima sa specifičnim potrebama, kako bi se rješavanju problema pripadnika/ca NEET skupine moglo pristupiti na najadekvatniji način, uvažavajući te specifičnosti i postizući sinergijski učinak različitih paketa mjera.
Učinkovitost	- U trenutku evaluacije nisu postojali detaljniji podaci na temelju kojih bi se mogli izvući dodatni zaključci i preporuke vezane uz mogućnost ispunjavanja planiranih ciljeva. - Aktivnosti informiranja i vidljivosti su bile opsežne no pored klasičnih javnih predstavljanja javlja se potreba i za dodatnim metodama proaktivnog informiranja potencijalnih korisnika o mjerama IZM.	- Posebnu pozornost treba obratiti na provedbu mjera obrazovanja kao i javnih radova jer podaci o njihovoj provedbi u 2015.g. ukazuju na probleme u uključivanju ciljanih skupina i apsorpciji sredstava što bi u konačnici moglo dovesti do neispunjenja predviđenih pokazatelja. - Razmotriti mogućnost buduće realokacije sredstava na uspješnije mjere ukoliko neće biti moguće otkloniti prepreke za njihovu uspješniju provedbu. - Iznaći nove i učinkovitije metode dopiranja do ciljanih pripadnika/ca NEET skupine (npr. omogućavanje kontakta putem društvenih mreža) kao i informiranja poslodavaca o poticajima za zapošljavanje.

1.2 Executive summary in English

General objective of the evaluation of Youth Employment Initiative (YEI) is to assess the effect of the planned YEI activities in the context of the sustainable integration of NEETs² in the labour market. Specific objective of the evaluation is to measure to which extent the specific objectives of Investment priority of OPEHR which deals with NEETs have been achieved since the beginning of the implementation (signing of the Contracts for implementation for the first two operations on 5 November 2015), and taking into consideration the date from which the expenses are eligible, which in the case of Croatia is 1 January 2015.

Considering that this is the first evaluation of YEI, it represents primarily the evaluation of the process and is focused on the programming, implementation structure and only partially it evaluates implementation, efficiency and effectiveness of the activities. Activities and related expenses under YEI are eligible as of 1 January 2015, after the official adoption of OPEHR in December 2014, and following the adoption of selection criteria in May 2015 and signing of the abovementioned contracts on 5 November 2015 for the implementation of the operations under the Specific objective 8ii1/YEI and 8ii1/ESF.

In the period of planning and executing this evaluation, the evaluators did not possess enough implementation data for more in-depth efficiency and effectiveness evaluation. In line with the Regulation 1304/2013 and Evaluation plan of OPEHR adopted in December 2015, the evaluation of impact of YEI is planned in 2018.

The following table shows the summary of main conclusions and recommendations, according to the evaluation criteria:

---

² Persons who are neither in employment, education or training

Evaluation criterion	Conclusions	Reccomendations
Relevance and justification	- Socio-economic context fully justifies the package of measures programmed through YEI as it aims at solving the pressing problem of unemployed youth. - Through the planning process of YEI all the relevant target groups were involved and mostly all of their needs are covered. - The objective of YEI is entirely in line with the overall objective of the sustainable integration of young people into the labour market, as stated in the OPEHR and the indicators are clearly linked to planned activities.	- Improve the system of identification and monitoring of young members of the NEET group, given that there is still no systematic monitoring of this group nor providing support for the group (eg. The project "Establishment of NEET people tracking and monitoring system " whose contracting is planned for the 1st quarter of 2016) . - Outreach to the NEET group should be done also at the level of local communities through more proactive approach. - It is necessary as soon as possible to make a detailed review of formal and potential administrative barriers and difficulties in the implementation of measures (especially those in the jurisdiction of the MSES), and make a plan for their removal.
Consistency and internal coherence	- The indicator values are adequately planned, according to past experience in the implementation of active labour market measures. However, the achievement of indicators on job placements depends not only on YEI measures but also on the overall economic situation in Croatia. - YEI interventions are continuing through the ESF support as of 2019 except the support to development of competencies in STEM and ICT	- Use the impact evaluation in 2018 to re-check how realistic are the indicator values and if necessary revise the target values for 2023. - Consider a measure that would allow that after 2018 there is continuation of support to development of competencies in STEM and ICT.
Efficiency	- Extensive experience and a relatively well-established system of implementation of national active labour market measures have contributed significantly to the planning of activities within the YEI. Programming was done in adequate manner and realistically. - Activities for the implementation of YEI based on previous experience in implementing similar measures are efficiently and economically planned. Only the measure of public works as well as the measures in jurisdiction of the MSES are currently lagging behind the planned number of users. - Until 16.11.2015, 23% of the total allocation of YEI was spent or 10% of the total funds for the implementation of activities under the 8ii1 / YEI (ESF, YEI and national co-financing).	- It is necessary to further strengthen the existing implementation capacities by recruitment of new experts which would by their capacity, knowledge and experience significantly contribute to the implementation of project activities. - Give attention to measures which lag behind in the implementation in terms of the planned number of users - their low absorption during 2015 could lead to non-fulfilment of planned indicators so in this case the possibility of any future reallocation of resources to the more successful measures should be considered - In the future YEI impact evaluation in 2018 special attention should be given to the evaluation of the cost effectiveness.

External coherence	- YEI measures directly contribute to the objectives of both YG components: measures of education for NEET group are aiming to reduce early school leaving and the lack of acquiring competences for the labour market; and measures of vocational training, employment support, public works and self-employment support contribute to the activation of young people (NEET group) in the labour market - YEI directly contributes to expected results and performance indicators relating to the members of NEET group: qualification acquiring and getting a job.	- Monitoring the implementation of YG and YEI and periodic independent evaluations will contribute to the continuous harmonization of activities, creating synergic effects and ensuring achievement of objectives and performance indicators. - It is necessary to monitor the complementary measures in different programmes both at national, regional and local level, particularly in areas with specific needs, so the problems of the NEET group could be tackled at the most appropriate manner, taking into account these specific features and achieving synergic effect of various measures.
Effectiveness	- At the time of evaluation, there were no detailed data available on the basis of which additional conclusions and recommendations with regard to the probability of meeting the plan's objectives could have been taken. - Information and visibility activities were extensive but in addition to more traditional public presentations there is a need for additional methods to proactively inform potential users of the YEI measures.	- Special attention should be given to the implementation of educational measures and public works because data on their implementation in 2015 provide signal that there might be problems in reaching the target groups and the absorption of funds which could eventually lead to a failure to achieve the planned indicator values. - Consider the possibility of future reallocation of resources to more successful measures in case it will not be possible to remove obstacles for their successful implementation. - Finding new and more effective methods of reaching targeted members of NEET group (for example, enabling contact through social networks) as well as more extensive information to employers about the employment incentives.

2. Svrha evaluacije, ciljevi i područje evaluacije

Svrha evaluacije programa je pružiti uvid u provedbu programa i dati nezavisnu ocjenu o njegovoj relevantnosti i opravdanosti, konzistentnosti i unutarnjoj koherentnosti, djelotvornosti, vanjskoj koherentnosti te učinkovitosti.

Evaluacija koja je predmetom ovog Izvješća je specifična jer ne obuhvaća cijeli program nego se odnosi na jedan njegov dio odnosno skupinu mjera unutar jednog specifičnog cilja Operativnog programa.

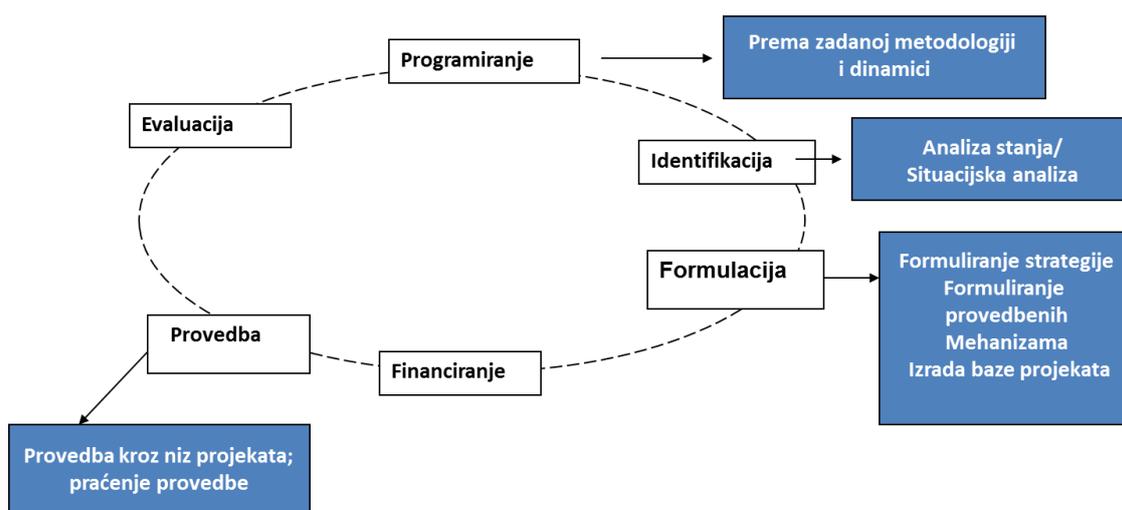
Naime, Inicijativa za zapošljavanje mladih (dalje u tekstu: IZM) integrirana je u programiranje ESF-a na temelju članka 96. Uredbe (EU) br. 1303/2013. Države članice prema potrebi utvrđuju mehanizam programiranja za Inicijativu za zapošljavanje mladih u svojim sporazumima o partnerstvu i svojim operativnim programima. Uredba (EU) 1304/2013 govori da on može imati jedan ili više od sljedećih oblika: (a) posebni operativni program; (b) posebnu prioritetnu os u okviru operativnog programa; (c) dio jedne ili više prioritetnih osi.

Republika Hrvatska odlučila se za posljednju opciju tj. Inicijativu za zapošljavanje mladih uklopila je u Specifični cilj 8ii1 unutar Investicijskog prioriteta 8ii „Održiva integracija mladih na tržište rada (IZM), posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbom Garancije za mlade, unutar Prioritetne osi 1 „Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage“ Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014-2020 (dalje u tekstu: OPULJP). U OPULJP stoga nalazimo Specifični cilj 8ii1/IZM, pored specifičnog cilja 8ii1/ESF. Opis aktivnosti svakog od tih Specifičnih ciljeva nalazi se u poglavlju 4.

Uredba (EU) 1304/2013 nalaže da se, uz ostale dužnosti odbora za praćenje iz članka 110. Uredbe (EU) br. 1303/2013, barem jednom godišnje ocjenjuje provedba Inicijative za zapošljavanje mladih u kontekstu operativnog programa i učinjenog napretka u ostvarivanju njegovih ciljeva. **Barem dva puta tijekom programskog razdoblja evaluacija obuhvaća i djelotvornost, učinkovitost i utjecaj zajedničke potpore iz ESF-a i posebnih sredstava dodijeljenih za Inicijativu za zapošljavanje mladih, uključujući za provedbu Garancije za mlade.** Uredbom (EU) 1304/2013 također je predviđeno da se prva evaluacija provede do 31. prosinca 2015., a druga evaluacija do 31. prosinca 2018. godine.

Evaluacija omogućava da provedbena struktura programa kontinuirano uči i unaprjeđuje kako samo programiranje tako i upravljanje programima, a i da se široj javnosti predstave rezultati programa (od strane nezavisnog evaluatora) i tako pokaže transparentnost, vjerodostojnost i želja za stalnim unaprjeđivanjem javnih politika. Evaluacija je neizostavan dio programskog ciklusa europskih programa:

CIKLUS STRATEŠKOG PLANIRANJA

Ovo izvješće pripremljeno je u skladu sa zahtjevima odnosno projektnim zadatkom projekta evaluacije Inicijative za zapošljavanje mladih u sklopu OPULJP. Kako je definirano opisom predmeta nabave, opći cilj evaluacije Inicijative za zapošljavanje mladih je ocijeniti učinak planiranih aktivnosti Inicijative za zapošljavanje mladih u kontekstu održive integracije pripadnika/ca NEET³ skupine na tržište rada. Specifični cilj evaluacije je ocijeniti do koje mjere su ostvareni specifični ciljevi investicijskog prioriteta OPULJP koji se odnosi na pripadnike/ce NEET skupine, od početka njegove provedbe tj. od roka od kojega su prihvatljivi troškovi kroz IZM, a što je u slučaju Republike Hrvatske od 1. siječnja 2015.g.

Dodatno, a s obzirom da se radi o prvoj evaluaciji IZM-a, ona predstavlja prvenstveno evaluaciju procesa tj. usmjerena je na postupak programiranja, uspostavu sustava provedbe te samo djelomično provedbu, djelotvornost i učinkovitost aktivnosti.

³ *Neither in employment, education or training* (nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju)

Razlog tome prvenstveno leži u činjenici da su aktivnosti unutar Specifičnog cilja 8ii1/IZM prihvatljive od 01.01.2015., nastavno na usvajanje OPULJP u prosincu 2014. godine, usvajanje kriterija odabira i metodologije odabira u svibnju 2015., te potpisivanje ugovora o provedbi operacija iz Specifičnog cilja 8ii1/IZM te 8ii1/ESF u studenom 2015. Zbog navedenog, u vrijeme planiranja i provođenja ove evaluacije, nije još bilo dovoljno podataka iz provedbe za provođenje detaljnije evaluacije djelotvornosti i učinkovitosti. U skladu s Uredbom br. 1304/2013 te Evaluacijskim planom OPULJP 2014.-2020., odobrenom u prosincu 2015., predviđa provođenje evaluacije učinka IZM-a u 2018. godini.

Relativno kratak rok za prvu evaluaciju IZM-e (do 31.12.2015.) rezultirao je činjenicom da su mnoge države članice, uključujući i Republiku Hrvatsku skupile tek relativno ograničeno iskustvo i podatke o provedbi IZM. Bez obzira na navedeno, imajući u vidu da se radi o novoj inicijativi odnosno instrumentu na razini Europske unije, razumljiva je svrha i korist evaluacije već u ovoj ranoj fazi, kako bi se sakupile vrijedne informacije s terena te omogućilo da se, ukoliko se ukaže potreba, kroz interim reviziju programa ove mjere dodatno prilagode i omoguće što veći učinak na ciljanu skupinu (pripadnike/ce NEET skupine).

Evaluacijsko izvješće slijedi smjernice zadane projektnim zadatkom, koje su detaljnije razrađene kroz Početno izvješće, te daje opis metodologije i metoda prikupljanja podataka za odgovore na evaluacijska pitanja kao i svih odrađenih aktivnosti. Izvješće sadrži i zaključke odnosno odgovore na postavljena evaluacijska pitanja kao i preporuke. Preporuke se odnose kako na daljnju provedbu aktivnosti iz IZM-a tako i na definiranje opsega i razine detalja budućih evaluacija provedbe IZM-a.

Ciljevi projekta odnosno evaluacije ostvareni su u suradnji između Ecorys Hrvatska d.o.o kao izvršitelja usluge, glavnog projektnog partnera Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, kao posredničkog tijela razine 1, odnosno nositelja mjera vezanih uz obrazovanje mladih u okviru IZM-a te Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kao korisničke institucije. Tijekom projekta kontaktiralo se i neke druge institucije radi dodatnih podataka i dokumenata koji su se koristili tijekom evaluacije (radi identificiranja određenog uzorka korisnika mjera koji su ispitani tijekom evaluacije).

Popis svih korištenih dokumenata i ostalih pisanih izvora nalazi se u Prilogu 1., a pregled svih kontaktiranih institucija i pojedinaca nalazi se u Prilogu 2. ovog izvješća.

3. Kontekst, cilj i svrha Inicijative za zapošljavanje mladih kao instrumenta Garancije za mlade

Jedan od ključnih izazova, ne samo za Hrvatsku, nego i za ostale članice Europske unije, je kako smanjiti alarmantne brojke o nezaposlenosti mladih. Razvidno je da se aktivnosti moraju provoditi kako na razini europskih politika, tako i na razini specifičnih aktivnosti u svakoj pojedinoj zemlji članici odnosno regiji.

Reakcija na ovaj dugotrajni problem je i definiranje europske politike i instrumenta za zapošljavanje mladih. Radi se o političkim smjernicama pod nazivom Paket mjera za zapošljavanje mladih (eng. *Youth Employment package*), a koje je Vijeće EU usvojilo krajem 2012. godine. Stavlja se naglasak na uspostavu **Garancije za mlade**, integriranog paketa mjera kojima se sve osobe mlađe od 25 godina nastoji što brže aktivirati na tržištu rada. Za provedbu Garancije za mlade koriste se fondovi Europske unije (Europski socijalni fond i Inicijativa za zapošljavanje mladih), nacionalna sredstva ili drugi izvori.

Garancija za mlade predviđa da bi mladi trebali primiti kvalitetnu ponudu poslova, stalnog obrazovanja, naukovanja ili stažiranja u roku od četiri mjeseca od trenutka kad su postali nezaposleni ili su napustili formalno obrazovanje.

S obzirom na izrazito izražen problem nezaposlenosti mladih u Republici Hrvatskoj (19,3% u odnosu na prosjek EU od 12,4%), kao i nekih drugih država članica, dobni prag primjene Garancije za mlade je povišen te se ona primjenjuje na mlade od 30 godina.

Republika Hrvatska prihvatila je provedbu Preporuka Vijeća Europske unije o uspostavi Garancije za mlade, od 22. travnja 2013. godine te je 24. travnja 2014. godine Zaključkom na sjednici Vlade dana suglasnost na Plan implementacije Garancije za mlade. Planom Implementacije Garancije za mlade utvrđeno je kako će Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava biti nadležno za koordinaciju provedbe te će o provedbi Plana pripremati godišnje Izvješće.

Tijekom 2014. godine, većina usluga i mjera koje su provođene radi poticanja zapošljavanja mladih vezane su uz usluge Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (dalje u tekstu: HZZ) kao trenutno najvažnijeg pružatelja usluga Garancije za mlade. Provedbom aktivnosti HZZ-a jača se konkurentnost na tržištu rada i stječu znanja aktivnog traženja posla mladih nezaposlenih osoba, a aktivnosti obuhvaćaju:

- Individualno savjetovanje
- Individualne konzultacije
- Izradu profesionalnog plana zapošljavanja
- Radionice za aktivno traženje posla
- Profesionalno informiranje
- Profesionalno savjetovanje
- Treninge za zapošljavanje
- Mjere aktivne politike zapošljavanja
- Posredovanje pri zapošljavanju.

Aktivne mjere zapošljavanja bile su temelj za programiranje budućih aktivnosti kroz IZM te u nastavku donosimo pregled mladih osoba uključenih u pojedine aktivne mjere zapošljavanja u 2014.g⁴:

Intervencija/mjera	15-24	25-29	Ukupno mladi 15-29	Udio uključenih u mjeru u roku od 4 mjeseca%	Broj žena	Udio žena%	Broj DN ⁶	Udio DN%
Potpore za usavršavanje	19	9	28	31,7	13	46,4	4	14,3
Potpore za očuvanje radnih mjesta	112	200	312	1,0	109	34,9	2	0,6
Potpore za samozapošljavanje	199	405	604	37,1	257	42,5	222	36,7
Obrazovanje nezaposlenih	448	260	708	3,7	244	34,5	708	100
Rad nakon stručnog osposobljavanja	239	602	841	35,9	519	61,7	76	9,0
Javni radovi	1.000	729	1.729	25,9	831	48,1	898	51,9
Potpore za zapošljavanje	1.348	1.004	2.352	30,2	904	38,4	854	36,3
Stručno osposobljavanje za rad	6.833	5.603	12.436	27,4	9.189	73,9	3.565	28,7
Ukupno	10.198	8.812	19.010	27,0	12.066	63,5	6.329	33,3

* Izvor podataka: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Inicijativa za zapošljavanje mladih (IZM, eng. *Youth Employment Initiative*), kao skupina mjera usmjerena na pripadnike/ce NEET skupine, predstavlja najznačajniji instrument u okviru Garancije za mlade i bazira se velikim dijelom na mjerama aktivne politike zapošljavanja.

⁴ Sukladno Izvješću o provedbi Plana implementacije Garancije za mlade za 2014.g.

Za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja u 2014. godini, osim dodavanja novih mjera, na sjednici Upravnog odbora Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u rujnu 2014. godine donesena je odluka o izmijeni provedbenih kriterija pojedinih mjera. Prvenstveno se izmjena kriterija odnosila na mjeru stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR), a kako bi se olakšala primjena ove mjere poslodavcima u privatnom sektoru, gdje je uspješnost provedbe mjere veća.

Izmjene kriterija odnose se na sljedeće:

1. Omogućeno je korištenje mjere SOR i za poslodavce koji su unazad 6 mjeseci imali poslovno uvjetovanih otkaza ugovora o radu, ali samo za ona radna mjesta na kojima nije bilo poslovno uvjetovanih otkaza ugovora o radu;
2. Povećan je broj osoba koje na SOR mogu primiti mali i srednji poslodavci, na maksimalno ukupan broj zaposlenih osoba (ako ima 10 radnika, može primiti 10 osoba);
3. Povećan je broj osoba koje na SOR i uz potpore za zapošljavanje mogu uzeti veliki poslodavci, na maksimalno 50% od ukupnog broja zaposlenih (ako ima 100 radnika, može primiti 50 osoba uz SOR i potpore).

Naime, 2014. godina utvrđena je kao prva godina provedbe Garancije za mlade za sve države članice Europske unije koje su prihvatile provedbu ove Preporuke, a razdoblje prihvatljivosti provedbe IZM aktivnosti je od 1. rujna 2013. Republika Hrvatska odlučila je IZM provoditi kroz Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali za razdoblje 2014.-2020. te je Inicijativa kao takva integrirana u Investicijski prioritet 8ii1/IZM – Održiva integracija u tržište radne snage za mlade (Inicijativa za zapošljavanje mladih), posebno nezaposlene, one koji se ne obrazuju ili osposobljavaju, uključujući mlade s rizikom od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući primjenom programa Jamstva za mlade (Garancija za mlade) u okviru Prioritetne osi 1. Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali.

Iako je Operativni program usvojen u prosincu 2014. godine, već tijekom 2014. godine provedene su mjere usmjerene na mlade financirane iz nacionalnih sredstava i sredstava ESF-a u okviru financijskog razdoblja 2007.-2013. Većinom su se provodile mjere aktivne politike zapošljavanja iz nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje uz prateće reforme rada

Zavoda, kao i tekuće mjere i reforme vezane uz djelovanje mladih i rad s mladima (donošenje Nacionalnog programa za mlade). Stoga Republika Hrvatska već ima vrijedno iskustvo u provedbi ovih mjera (kako kroz nacionalna sredstva tako iz kroz sredstva ESF-a u razdoblju 2007.-2013.) te će to svakako doprinijeti učinkovitoj provedbi IZM u okviru provedbe Operativnog programa.

Sredstva za provedbu IZM-a su svim zemljama članicama na raspolaganju od 1.9.2013.g., a s obzirom da je aktivnosti IZM Republika Hrvatska odlučila financirati kroz OPULJP 2014.-2020., njena provedba je mogla početi tek po formalnom usvajanju programa (u prosincu 2014.) odnosno po usvajanju Kriterija za odabir i metodologiju odabira operacija (u svibnju 2015.g.) te donošenja odgovarajućih procedura. Nastavno na rečeno, prihvatljivi su troškovi za provedbu IZM nastali od 01.01.2015.g.

Potrebno je napomenuti da bi se troškovi sufinancirani iz ESF-a i IZM-a mogli certificirati, pored potpisivanja Partnerskog sporazuma te usvajanja OPULJP, potrebna je i akreditacija sustava za upravljanje ESI fondovima (shematski prikaz je dolje u tekstu).

Do sada (do trenutka podnošenja ovog evaluacijskog izvješća) niti jedan trošak iz IZM-a još nije certificiran. Naime, u vrijeme provođenja IZM-a Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, kao Upravljačko tijelo OPULJP 2014.-2020., radilo je na opisu sustava upravljanja i kontrole korištenja sredstava ESF-a, kao temeljnog dokumenta akreditacijskog paketa koji se dostavlja Agenciji za reviziju sustava provedbe programa Europske unije (ARPA) u okviru procedure određivanja tijela odnosno akreditacije predmetnog sustava. Nakon mišljenja ARPA-e, konačnu odluku o akreditaciji donosi Europska komisija. U slučaju OPULJP 2014.-2020., akreditacija tijela u sustavu upravljanja i kontrole se očekuje do kraja prve polovice 2016. godine te će se s time i ispuniti preduvjeti za certificiranje troškova u okviru provedbe ovog programa.

Također, u drugoj polovici 2015. godine usvojena su Pravila za ESF 2014.-2020., koja uključuju smjernice kojima se uređuju procedure za provedbu OPULJP-a, a time i IZM-a.

Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.

KOORDINACIJSKO TJELO	PRIORITETNA OS	SPECIFIČNI CILJ	UPRAVLJAČKO TJELO	POSREDNIČKO TJELO RAZINE 1	POSREDNIČKO TJELO RAZINE 2
KOORDINACIJSKO TJELO Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage	8.i.1, 8.i.2, 8.i.3	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
		8.ii.1 (ESF)		Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
		8.ii.1 (YEI)		Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	Hrvatski zavod za zapošljavanje Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
		8.vii.1, 8.vii.2		Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
		9.i.1		Ministarstvo socijalne politike i mladih Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava Ministarstvo kulture	Hrvatski zavod za zapošljavanje Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
TJELO ZA OVJERAVANJE Ministarstvo financija	2. Socijalno uključivanje	9.i.2		Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
		9.iv.1		Ministarstvo zdravlja	Hrvatski zavod za zapošljavanje
		9.iv.2		Ministarstvo socijalne politike i mladih Ministarstvo turizma	Hrvatski zavod za zapošljavanje
		9.v.1		Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava Ministarstvo socijalne politike i mladih	Hrvatski zavod za zapošljavanje Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
		10.ii.1, 10.ii.2, 10.ii.3, 10.iii.1, 10.iii.2, 10.iii.3		Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
TJELO ZA REVIZIJU Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije	3. Obrazovanje i cjeloživotno učenje	10.iv.1		Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Ministarstvo turizma	
		11.i.1, 11.i.2		Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
		11.ii.1		Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava Ured za udruge Ministarstvo kulture	Hrvatski zavod za zapošljavanje Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
NEOVISNO REVIZIJSKO TJELO Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije	4. Dobro upravljanje			Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava	Hrvatski zavod za zapošljavanje
		5. Tehnička pomoć		TA1, TA2, TA3	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava

Izvor: <http://www.strukturnifondovi.hr/upravljacka-struktura-operativnog-programa-ucinkoviti-ljudski-potencijali-2014-2020>

4. Financijski okvir za provedbu Inicijative za zapošljavanje mladih

Inicijativa za zapošljavanje mladih (IZM, eng. *Youth Employment Initiative*), kao skupina mjera usmjerena na pripadnike/ce NEET skupine, predstavlja najznačajniji instrument u okviru Garancije za mlade

Provedba Garancije za mlade financira se iz više izvora:

- 1) Kroz OPULJP 2014-2020, Prioritetna os 1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage, Specifični cilj 8ii1/IZM – u kojem ima ukupno na raspolaganju **144,032,608.00 EUR** (66,177,144.00 iz IZM-a, 66,177,144.00 EUR iz ESF-a te 11.678.320,00 EUR nacionalnih sredstava), direktno usmjerenih na mlade, pripadnike/ce NEET skupine;
- 2) Kroz OPULJP 2014-2020, Prioritetna os 1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage, Specifični cilj 8ii1/ESF - u kojemu ima ukupno na raspolaganju **80.772.489 EUR** (68.656.616 EUR iz ESF-a te 12.115.873 EUR nacionalnih sredstava), također direktno usmjerenih na mlade (do kraja 2018.g. na dugotrajno nezaposlene, a od 2019.g. na sve pripadnike/ce NEET skupine);
- 3) Kroz OPULJP 2014.-2020., Prioritetna os 1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage, Specifični cilj 8vii.2 - Povećanje dostupnosti i kvalitete javno dostupnih informacija i usluga na tržištu rada, uključujući mjere APZ koji uključuje i strukturne reforme te jačanje kapaciteta institucija koje se bave mjerama za mlade (primjerice uspostava Centara za mlade, sustava za praćenje pripadnika/ca NEET osoba, aktivnosti promidžbe, informiranja i vidljivosti Garancije za mlade, daljnje jačanje kapaciteta Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i dr.).

Važno je naglasiti da su iznosi pod 1) i 2) usmjereni direktno na samu mladu osobu, tj. mlada osoba je direktan korisnik sredstava (za obrazovanja, doprinose za zapošljavanje, naknade za vrijeme obrazovanja ili osposobljavanja, putne troškove itd.).

U nastavku je dana tablica s pregledom financijskog okvira (EUR) po provedbenim tijelima:

Prioritetna os	Investicijski prioritet	Alokacija (EU+nac.)	Specifični cilj	Alokacija (EU+nac.)	EU sredstva	PT 1	PT 2
1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage	8.ii.1	224.805.097	8.ii.1 (IZM)	119.032.608	107.354.288	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava	HZZ
				25.000.000	25.000.000	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	ASOO
			UKUPNO	144.032.608	132.354.288		
			8.ii.1 (ESF)	80.772.489	68.656.616	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava	HZZ

5. Utvrđivanje opsega evaluacije

Evaluacija obuhvaća sve provedene aktivnosti u okviru provedbe IZM, od početka prihvatljivosti troškova (1.1.2015.g.), pa zaključno do 16. 11. 2015.g., od kada datiraju i posljednji prikupljeni podaci od strane nadležnih tijela u sustavu upravljanja i kontrole ESF-a, odnosno IZM-a te korisničkih institucija za potrebe ove evaluacije.

Za prve dvije operacije u okviru provedbe Specifičnog cilja 8ii1 Ugovori za njihovu provedbu potpisani su između Ministarstva rada i mirovinskoga sustava kao Upravljačkog tijela te Posredničkog tijela razine 1, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje – Ureda za financiranje i ugovaranje projekata Europske unije kao Posredničkog tijela razine 2 te Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kao korisničke institucije:

- Također, 5. studenoga 2015. godine potpisan je Ugovor o izravnoj dodjeli sredstava Hrvatskom zavodu za zapošljavanje za provedbu operacije "Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja za mlade", čime je započela **financijska implementacija Specifičnog cilja 8ii1/IZM**. Ukupna vrijednost navedene inicijative je 99.040.000,00 EUR, dok je od toga EU udio 90.360.571,60 EUR (IZM: 41.177.144,00 EUR; ESF: 49.183.427,60 EUR), a nacionalno sufinanciranje 8.679.428,40 EUR.

- Nadalje, 5. studenoga 2015. godine je također započela i **financijska implementacija Specifičnog cilja 8ii1/ESF** za zapošljavanje mladih, potpisom ugovora o izravnoj dodjeli sredstava Hrvatskom zavodu za zapošljavanje za provedbu operacije "Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja za dugotrajno nezaposlene mlade" 8ii1/ESF, čija ukupna vrijednost iznosi 14.547.144,00 EUR, od čega se 12.365.072,40 EUR odnosi na EU, a 2.182.071,60 EUR na nacionalno sufinanciranje.

U nastavku je pregled aktivnosti unutar ove dvije operacije te planirani broj sudionika po aktivnostima:

Specifični cilj 8ii1/IZM Povećanje zapošljavanja i brze integracije pripadnika/ca NEET skupine kroz Inicijativu za zapošljavanje mladih (IZM) na tržište rada podrazumijeva provedbu aktivne politike zapošljavanja, kroz:

- Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu (planira se uključiti 9054 sudionika)
- Obrazovanje za mlade (planira se uključiti 4257 sudionika)
- Potpore za zapošljavanje mladih (planira se uključiti 3461 sudionika)

- Javni radovi za mlade (planira se uključiti 3752 sudionika)
- Podrška samozapošljavanju mladih (planirano je 2158 sudionika edukativnih radionica te 1782 sudionika u potpori za samozapošljavanje).

Specifični cilj 8ii1/ESF: Povećanje zapošljavanja i integracije dugotrajno nezaposlenih, pripadnika/ca NEET skupine na tržište rada i za sve pripadnike/ce NEET skupine od 2019.g. obuhvaća provedbu aktivnih mjera za zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih mladih, a od 2019.g. i svih pripadnika/ca NEET skupine, kada prestane provedba IZM.

Mjere uključuju:

- Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (ukupno se planira uključiti 926 korisnika)
- Obrazovanje za dugotrajno nezaposlene mlade (ukupno se planira uključiti 750 korisnika)
- Potpore za zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih mladih (ukupno se planira uključiti 902 korisnika)
- Javni radovi za dugotrajno nezaposlene mlade (ukupno se planira uključiti 663 korisnika)
- Podrška samozapošljavanju dugotrajno nezaposlenih mladih (ukupno se planira uključiti 526 korisnika).

Objekte operacije popraćene su i aktivnostima upravljanja projektom i administracije te promidžbe i vidljivosti.

Tijekom programiranja, zbog specifičnosti Garancije za mlade koja definira da svaka nezaposlena osoba mora biti zaposlena unutar 4 mjeseca od registriranja na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, nije bilo moguće uključiti dugotrajne nezaposlene osobe u 8.ii.1/IZM jer se prema definiciji, sukladno nacionalnim i europskim pravilima, dugotrajno nezaposlena mlada osoba smatra ona koja je u tom statusu duže od 6 mjeseci za mlade osobe do 25 godina, a 12 mjeseci za one iznad 25 godina. Iz tog razloga dugotrajno nezaposlene mlade osobe nisu obuhvaćene kroz 8.ii.1/IZM već kroz 8.ii.1/ESF.

Broj mladih koji su sudjelovali u akcijama Specifičnog cilja 8ii1/IZM-a u 2015. godini (prvi i neslužbeni podaci):

15-24 godina	25-29 godina	Žene	Muškarci	NSKO ⁵ 0-2	NSKO 3-8	Nezaposleni	Neaktivni
3.079	2.285	3.289	2.075	2.221	3.143	5.364	-

Izvor: HZZ, 16.11.2015.

Broj mladih koji su sudjelovali u akcijama Specifičnog cilja 8ii1/ESF-a u 2015. godini (prvi i neslužbeni podaci):

15-24 godina	25-29 godina	Žene	Muškarci	NSKO 0-2	NSKO 3-8	Nezaposleni	Neaktivni
1.357	792	1.203	946	1321	828	2.149	

Izvor: HZZ, 16.11.2015.

Broj korisnika uključenih u provedbu operacije *Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja za mlade 8ii1/IZM* do 16. studenog 2015. po pojedinim elementima projekta, odnosno mjerama:

Projekt	Elementi/glavne aktivnosti operacije	Broj uključenih osoba	% od ciljane vrijednosti	Troškovi/HRK
Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja za mlade (IZM)	Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu	3852	42%	81.290.942,77
	Obrazovanje za mlade	0	0%	0,00
	Potpore za zapošljavanje mladih	1104	32%	25.407.466,67
	Javni radovi za mlade	68	2%	1.571.100,08
	Podrška samozapošljavanju mladih	340	19%	8.502.000,00
	UKUPNO	5364	24%	116.771.509,52

Izvor: HZZ i izračun autora

Za usporedbu, donosimo i broj korisnika uključenih u provedbu operacije *Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja za dugotrajno nezaposlene mlade 8ii1/ESF* do 16. studenog 2015. po pojedinim elementima projekta, odnosno mjerama:

⁵ NSKO – Nacionalni standard kvalifikacije obrazovanja; eng. ISCED – *International Standard Classification of Education*

Projekt	Elementi/glavne aktivnosti operacije	Broj uključenih osoba	% od ciljane vrijednosti	Troškovi/HRK
Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja za dugotrajno nezaposlene mlade (ESF)	Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa	899	97%	24.725.733
	Obrazovanje za mlade	0	0%	0
	Osposobljavanje na radnom mjestu	0	0%	0
	Potpore za zapošljavanje mladih	895	99%	21.692.200
	Javni radovi za mlade	259	41%	5.735.739
	Podrška samozapošljavanju mladih	69	13%	2.400.000
	UKUPNO	2.149	57%	54.553.672

Očekivani rezultat ovih dviju operacija je povećanje zapošljivosti pripadnika/ca NEET skupine kroz mjere osposobljavanja i zapošljavanja, kao i pripravnništvo, dok su ostale popratne mjere usmjerene na motivaciju i povećanje samopouzdanja kao i druge mjere profesionalnog usmjeravanja. To bi trebalo doprinijeti aktivaciji (i ponovnoj aktivaciji) nezaposlenih i neaktivnih, povećanje broja zaposlenih i samozaposlenih te povećanje razine njihove ukupne zapošljivosti.

Pregledom dokumentacije utvrđeno je da su se do tog datuma provodile isključivo mjere Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, kao korisničke institucije.

Zaključno, financijska implementacija 8ii1/IZM i 8ii/ESF započele su 5.11.2015.g., s razdobljem prihvatljivosti od 01.01.2015.g (kao što je već objašnjeno u Poglavlju 3.). Međutim, **do 16.11.2015.g. nije bilo certificiranih troškova te stoga niti isplaćenih EU sredstava.**

6. Opis odabrane metodologije

S obzirom na definirana evaluacijska pitanja, te činjenici da se radi o prvoj evaluaciji IZM-a, ona predstavlja evaluaciju procesa tj. usmjerena je na postupak programiranja, uspostavu sustava provedbe te samo djelomično provedbu, djelotvornost i učinkovitost aktivnosti (kao što je objašnjeno u Poglavlju 2.).

Ona predviđa ocjenu:

- Relevantnosti i opravdanosti – koliko je analiza stanja potpuna te koliko je pristup Garancije za mlade odnosno IZM opravdan i relevantan u odnosu na stvarne razvojne probleme i potrebe te da li IZM nudi optimalan način rješavanja tih problema;
- Konzistentnosti i unutarnje koherentnosti (intervencijska logika) – provjera jasnoće, logičkog slijeda, usklađenosti i potencijala sinergije ciljeva, prioriteta i mjera, sustav pokazatelja;
- Djelotvornosti – kolika je vjerojatnost da će se postavljeni strateški ciljevi ostvariti putem planiranih mjera i raspoloživih resursa te provedbenih kapaciteta (uključujući i analizu rizika);
- Vanjske koherentnosti – da li je IZM usklađena s ostalim relevantnim programima na regionalnoj i nacionalnoj razini te s programima EU.
- Učinkovitosti – koliki je ostvaren napredak u odnosu na postavljene ciljeve.

Pozornost je posvećena i provedbenim kapacitetima, posebice kod dionika unutar OPULJP strukture, ali i kod krajnjih korisnika, smatrajući to jednim od najvažnijih čimbenika za uspješnost programa. U evaluaciju je uključen i osvrt na provedene i predviđene aktivnosti informiranja i vidljivosti mjera IZM (najčešće u sklopu promocije cijele Garancije za mlade).

Korišteni su podaci i dokumenti prikupljeni od nadležnih tijela u sustavu upravljanja i kontrole za OPULJP 2014.-2020.: Ministarstva rada i mirovinskog sustava kao Upravljačkog tijela te Posredničkog tijela razine 1, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta kao Posredničkog tijela razine 1, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje – Ureda za financiranje i ugovaranje projekata EU kao Posredničkog tijela razine 2, te Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kao korisničke institucije.

Kriterij evaluacije	Metode za odgovore na evaluacijska pitanja
Relevantnost i opravdanost	- Pregled raspoloživih dokumenata - Radni sastanci s predstavnicima strukture za OPULJP - Intervjui s predstavnicima Ministarstva rada i mirovinskoga sustava kao glavnog koordinativnog tijela za provedbu GzM te Upravljačkog tijela i Posredničkog tijela razine 1 za OPULJP, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta kao Posredničkog tijela razine 1 te Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kao korisničke institucije koja je provodila mjere aktivne politike zapošljavanja mladih prije početka provedbe IZM - Rasprave u fokus grupama s predstavnicima korisnika mjera
Konzistentnost i unutarnja koherentnost (intervencijska logika)	- Usporedna analiza ciljeva i mjera - Pregled dokumentacije - Rasprava s predstavnicima strukture za OPULJP
Djelotvornost	- Intervjui i rasprava s predstavnicima strukture za OPULJP te Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kao korisničke institucije koja je provodila mjere aktivne politike zapošljavanja mladih prije početka provedbe IZM - Rasprave u fokus grupama s predstavnicima korisnika mjera (uključujući i mlade i poslodavce)
Vanjska koherentnost	- Usporedni pregled sustava pokazatelja OPULJP, GzM i IZM – npr. ocjena jasnoće, prikladnosti, relevantnosti, koliko su „SMART“, i sl. - Rasprava s predstavnicima strukture OPULJP
Učinkovitost	- Pregled izvješća o provedbi - Razgovori s predstavnicima strukture - Razgovori s korisnicima mjera
Informiranje i vidljivost	- Pregled izvješća o provedbi mjera za informiranje i vidljivost - Rasprava s predstavnicima strukture OPULJP - Razgovori s korisnicima mjera

Crvenim tekstem označene su metode koje su bile predložene u metodologiji, ali su tijekom provedbe modificirane zbog ograničenja u dostupnosti podataka za vrijeme provedbe evaluacije, s obzirom da je provedba IZM započela u studenom 2015.g., s retrogradnom prihvatljivosti troškova od 01.01.2015.g. Dodatno, predviđena mogućnost upotrebe IT rješenja poput *online* upitnika i *online* istraživanja također nije bila adekvatan evaluacijski alat u zadanim okolnostima te se preporuča njihovo korištenje u evaluaciji IZM, u 2018.g.

Korisnike koje smo uspjeli kontaktirati, zbog njihovog premalog broja (20) odnosno relativne statističke nerelevantnosti, iskoristili smo prvenstveno za dobivanje njihovog mišljenja o učinkovitosti mjera, uključujući i mjera informiranja i vidljivosti Garancije za mlade i IZM-a.

Kao što je već navedeno, sukladno Evaluacijskom planu, ova evaluacija je prvenstveno usmjerena na proces i programiranje, a prava evaluacija učinka provest će se u 2018.g., a tada se preporuča i opsežnije uključivanje informacija od krajnjih korisnika tijekom evaluacije.

7. Odgovori na postavljena evaluacijska pitanja – zaključci i preporuke

1. KRITERIJ EVALUACIJE: RELEVANTNOST I OPRAVDANOST

a. U kojem socio-ekonomskom kontekstu se provodi IZM?

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u Hrvatskoj živi 794.901 mladih osoba u dobi od 15 do 29 godina života, od toga je mladih od 15-24 godina 505.835, te od 25-29 godina života njih 289.066.

Udio mladih nezaposlenih osoba (do 24 godine) u ukupnom broju nezaposlenih, *NUTS2, NUTS3 regije i RH*, na dan 31. prosinca, 2008.-2013.:

	2008.	2010.	2011.	2012.	2013.
Kontinentalna Hrvatska	18,7%	20,1%	19,9%	21,0%	20,3%
Grad Zagreb	14,9%	16,1%	15,6%	16,5%	16,2%
Zagrebačka županija	17,1%	19,0%	19,8%	22,9%	22,0%
Krapinsko-zagorska županija	17,7%	21,7%	22,6%	25,3%	23,5%
Varaždinska županija	17,3%	19,7%	19,0%	21,1%	19,8%
Koprivničko-križevačka županija	22,5%	23,4%	22,5%	23,4%	22,3%
Međimurska županija	22,4%	23,8%	22,6%	22,8%	22,6%
Bjelovarsko-bilogorska županija	21,4%	22,6%	23,3%	23,9%	22,7%
Virovitičko-podravna županija	21,2%	21,8%	22,1%	23,6%	22,3%
Požeško-slavonska županija	23,2%	24,4%	23,2%	24,9%	24,8%
Brodsko-posavska županija	19,9%	23,0%	22,3%	23,2%	22,7%
Osječko-baranjska županija	20,3%	21,2%	20,6%	21,3%	20,4%
Vukovarsko-srijemska županija	21,2%	21,8%	21,4%	22,7%	22,3%
Karlovačka županija	13,5%	15,7%	16,7%	17,2%	15,8%
Sisačko-moslavačka županija	17,1%	19,0%	18,8%	19,5%	19,2%
Jadranska Hrvatska	15,1%	17,3%	17,5%	18,4%	17,9%
Primorsko-goranska županija	14,1%	16,6%	15,2%	16,9%	16,1%
Ličko-senjska županija	16,8%	19,6%	21,2%	23,0%	22,5%
Zadarska županija	12,6%	15,6%	15,9%	18,0%	18,3%
Šibensko-kninska županija	14,9%	18,1%	18,7%	20,0%	19,7%
Splitsko-dalmatinska županija	16,4%	18,1%	18,6%	18,8%	18,0%
Istarska županija	14,5%	15,7%	15,9%	16,8%	16,3%
Dubrovačko-neretvanska županija	14,1%	17,1%	18,0%	18,9%	19,0%
Republika Hrvatska	17,5%	19,2%	19,1%	20,2%	19,6%
<i>Najmanja vrijednost</i>	<i>12,6%</i>	<i>15,6%</i>	<i>15,6%</i>	<i>16,5%</i>	<i>15,8%</i>
<i>Najveća vrijednost</i>	<i>23,2%</i>	<i>24,4%</i>	<i>23,3%</i>	<i>25,3%</i>	<i>24,8%</i>

Izvor: HZZ, obrada Ekonomski institut, veljača 2015.

Što se tiče 2014.g., podaci Eurostata za Republiku Hrvatsku pokazuju da se stopa nezaposlenosti mladih polako smanjuje. Tako je prosječna stopa nezaposlenosti mladih od 15 do 24 godine 2014. iznosila 45,5%, što je za 4,5 postotna boda manje od prosjeka za 2013. godinu, kada je stopa nezaposlenosti mladih iznosila 50%.

Podaci Eurostata o pripadnicima/cama NEET skupine (*engl. Not in Employment, Education or Training* - mladi koji nisu zaposleni, u obrazovanju ili osposobljavanju) pokazuju da se stopa mladih osoba u ovom statusu neznatno smanjila – za osobe od 15-24 godine u 2014. iznosila je 19,3%, dok je u 2013. iznosila 19,6%. Gledajući ukupno mlade od 15-29 godina, ova je stopa u 2014. godini iznosila 21,8%, dok je godinu ranije iznosila 22,3%.

Potpora mladima pripadnicima/cama NEET skupine koji nisu prijavljeni kao nezaposleni jedva da postoji i najčešće je provode različite organizacije civilnog društva - ova skupina uključuje mlade s poremećajima u ponašanju i društvenim problemima i mlade koji imaju probleme s ovisnošću, ali podatke o ovoj skupini moguće je prikupiti samo kroz programe i projekte na lokalnoj razini, a oni se ne prikupljaju sustavno.

U prosječnoj nezaposlenosti u 2014. godini od 328.187 registriranih nezaposlenih osoba, mladih je bilo 102.483 što čini 31,2% ukupne nezaposlenosti. Mladih do 25 godina bilo je 59.276, što čini njihov udio u ukupnoj nezaposlenosti od 18,1%, a mladih u dobnoj skupini 25-29 godina bilo je 43.207, što čini udio od 13,2% u ukupnoj prosječnoj nezaposlenosti.

Gledano prema spolu, omjer mladih žena i mladih muškaraca u prosječnoj nezaposlenosti mladih bio je podjednak (udio žena je 50,9%, a muškaraca 49,1%).

Gledajući mlade po dobnim skupinama od 15-19, 20-24 i 25-29 godina starosti, najveći prosječan broj registriranih nezaposlenih mladih bio je u dobnoj skupini od 25-29 godina i to njih 43.207 (42,1%), zatim slijedi skupina mladih od 20-24 godine unutar koje je bilo 42.593 (41,5%) nezaposlenih mladih osoba, dok je u skupini u dobi od 15-19 godina bilo 16.683 (16,3%) nezaposlenih mladih osoba.

U odnosu na 2013. godinu, u 2014. godini primjećuje se smanjenje prosječnog broja nezaposlenih i broja nezaposlenih mladih osoba u svim dobnim skupinama. U ukupnoj prosječnoj nezaposlenosti vidljivo je smanjenje broja nezaposlenih od 4,9% u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu te isto tako smanjenje prosječnog broja nezaposlenosti mladih od 9,5%.

Ako gledamo broj nezaposlenih mladih (15-29) na dan 31.12.2014. kada je bilo prijavljeno 97.929 mladih osoba, on je za 19,0% manji nego godinu dana ranije odnosno 31.12.2013. kada je bilo registrirano 120.958 nezaposlenih mladih osoba.

Prema podacima Eurostata, hrvatsko gospodarstvo obilježava iznadprosječna nezaposlenost mladih osoba, u dobi između 15 i 24 godine. Godine 2008. stopa nezaposlenosti mladih u Hrvatskoj iznosila je 22 posto, a na razini EU28 16 posto. U razdoblju do 2013. godine jaz se još više povećao. Na razini EU28 stopa nezaposlenosti mladih povećana je za 8 postotnih bodova (24 posto u 2013.), a u Hrvatskoj za čak 18 postotnih bodova (50 posto u 2013.).

Zaključak: Socio-ekonomski kontekst u potpunosti opravdava paket mjera programiran kroz IZM jer je usmjeren na rješavanje objektivnog i gorućeg problema nezaposlenih mladih. Pronalazak odgovarajućih mjera za rješavanje visoke nezaposlenosti mladih od iznimne je važnosti za Republiku Hrvatsku jer je Hrvatska znatno iznad prosjeka EU po pitanju mladih nezaposlenih, posebice pripadnika/ca NEET skupine.

Preporuka: Unaprijediti sustav identifikacije i praćenja mladih pripadnika/ca NEET skupine, s obzirom da ne postoji sustavno praćenje ove skupine ili pružanja potpore toj skupini - podaci koje prikupljaju škole i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (dalje u tekstu: MZOS) nisu sustavni, a škole ne prate naknadno što se događa s učenicima koji odustanu od školovanja. Također, ove podatke je teško uspoređivati s podacima koje prikuplja Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) i Središnji registar osiguranika (REGOS), što predstavlja veliki problem i potrebno ga je riješiti kako bi se pravovremeno prepoznali i utvrdili mladi sa statusom NEET. Treba spomenuti da su konkretni koraci već poduzeti u tom smjeru planiranom provedbom operacije "Uspostava sustava praćenja NEET osoba" koja bi uspostavila bazu podataka o pripadnicima/cama NEET skupine, koristeći podatke iz baza u nadležnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta (e-matice), Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Sažetak ove operacije je u visokoj fazi pripreme, radi se o izravnoj dodjeli sredstava čije se ugovaranje očekuje početkom 2016.g.

b. Jesu li kroz proces planiranja IZM-a uključene sve relevantne ciljne skupine i jesu li obuhvaćene sve njihove potrebe? Na koji način IZM doprinosi rješavanju problema mladih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju (pripadnici tzv. NEET skupine)?

Većinu aktivnosti koje su uključene u mjere IZM već dugi niz godina provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje, u okviru svojih usluga podrške pri uključivanju na tržište rada za mlade nezaposlene osobe: savjetovanje, radionice, posredovanje pri zapošljavanju, sajmovi poslova, uspostava Centara za zapošljavanje mladih, uspostava Centara za informiranje i savjetovanje o karijeri (CISOK) te provedba mjera aktivne politike zapošljavanja. Hrvatski zavod za zapošljavanje do korisnika dolazi postojećim poslovnim procesima: prilikom evidentiranja nezaposlenih osoba savjetnik za zapošljavanje upisuje potrebe korisnika, surađuje sa savjetnicima za profesionalno usmjeravanje i poslodavcima, vodeći računa o uvjetima koje korisnici trebaju zadovoljavati za pojedine mjere, rezultatima provedenih analiza potreba za obrazovanjem i potreba na tržištu rada.

Sam „dizajn“ mjera je donekle fleksibilan i odgovara na trenutne izazove i potrebe mladih nezaposlenih osoba. Stoga su i mjere u IZM nastale kao rezultat dugogodišnjeg iskustva u provedbi usluga HZZ-a te brojnih konzultacija sa svim relevantnim dionicima:

- (potencijalnim) korisnicima usluga i mjera,
- njihovim obiteljima (u nekim slučajevima),
- poslodavcima, kao kreatorima novih radnih mjesta za mlade,
- ostalim institucijama koje provode komplementarne mjere usmjerene na smanjivanje nezaposlenosti i poboljšanje uvjeta na tržištu rada (npr. Ministarstvo financija, Ministarstvo poduzetništva i obrta i dr.).
- tijelima u Sustavu upravljanja i kontrole korištenja sredstava ESF-a, odnosno OPULJP 2014-2020, radi usklađivanja i sinergija između predviđenih Prioritetnih osi i investicijskih prioriteta.

Kod mjera u nadležnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, također je ciljana skupina dobro identificirana: mlade osobe koje su prekinule školovanje odnosno završile samo 2 ili 3 razreda srednje strukovne škole. Njihove potrebe vezane su uz povećanje njihove zapošljivosti kroz nastavak obrazovanja i omogućavanje polaganja državne mature odnosno

kroz stjecanje kvalifikacija, kao i kroz povećanje kompetencija u područjima STEM-a⁶ i informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT) za daljnje obrazovanje i studijske programe na području STEM i IKT. Isto tako, treba imati u vidu da MZOS ima podatke o mladima u obrazovnom sustavu, te da im nisu u fokusu pripadnici/ce NEET skupine pa to otežava vođenje evidencije i provedbu mjera.

Kod samog definiranja mjera također su provedene brojne konzultacije kako s učenicima i njihovim obitelji, tako i s profesorima i ravnateljima škola koji moraju na „nastavljače“ pripremiti prilagođen program ili sustav polaganje razlike u gradivu između trogodišnjeg i četverogodišnjeg programa.

IZM ima za ciljnu skupinu mlade pripadnike/ce NEET skupine, dok su ostali nezaposleni mladi potencijalni korisnici drugih mjera Garancije za mlade. Problemi pripadnika/ca NEET skupine dobro su identificirani i analizirani u OPULJP. Dodatno, kao što je već spomenuto, započet je proces uspostave razmjene podataka između baza Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje te baza u nadležnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, radi utvrđivanja sastava i što preciznijeg broja osoba u NEET statusu.

Zaključak: Kroz proces planiranja IZM-a uključene su sve relevantne ciljne skupine i obuhvaćene su većinom sve njihove potrebe. Problem ostaje kod identifikacije mladih pripadnika/ca NEET skupine te kako do njih kvalitetno doprijeti i motivirati ih za uključenje u same mjere. Dodatno, potrebno je imati u vidu da se kroz provedbu IZM povećava zapošljivost mladih pripadnika/ca NEET skupine, no samo zapošljavanje odnosno dostupnost adekvatnih radnih mjesta za korisnike ovih mjera rezultat je brojnih drugih (kompleksnih) čimbenika van utjecaja same IZM odnosno Garancije za mlade kao takve.

Dodatno, kroz konzultacije s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, utvrđene su formalne prepreke za provođenje previđenih mjera usmjerenih na obrazovanje i stjecanje kvalifikacija pripadnika/ca NEET skupine, s obzirom na zakonske obveze te način financiranja i organizacije nastave. Provedba tih mjera planirana je za 2016.g. pa je važno do tada ukloniti što je više moguće formalnih prepreka za provedbu.

---

⁶ STEM područja su prirodoslovno-matematičke i tehničke znanosti (*eng: Science, Technology, Engineering, Mathematics*).

Preporuka: Razgovorom s predstavnicima HZZ-a došlo se do zaključka da bi doseganje pripadnika/ca NEET skupine bilo potrebno provoditi u lokalnim zajednicama, proaktivnim pristupom. Kroz jačanje kapaciteta institucija koje se bave mladima, npr. organizacije civilnog društva, Centri za mlade HZZ-a i sl. potrebno je proaktivnije dosežati NEET skupinu i uključiti dodatne sustavne aktivnosti za njihovu motivaciju i podizanje samopouzdanja da se uključe na tržište rada, s obzirom da je upravo to detektirano kao jedan od ključnih razloga njihove neaktivnosti.

Dodatna preporuka odnosi se na poboljšanje sustava prikupljanja podataka o mladima pripadnicima/cama NEET skupine, radi kvalitetnijeg praćenja učinaka mjera te poboljšanje mjera i programa u budućnosti.

S obzirom na uočene poteškoće koje se odnose na provedbu mjera IZM-a u nadležnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, potrebno je što je prije moguće napraviti detaljan pregled formalnih i potencijalnih administrativnih prepreka i poteškoća za provođenje tih mjera te napraviti plan za njihovo uklanjanje kako bi se omogućila adekvatna i pravovremena apsorpcija sredstava prema ciljanoj skupini kroz te mjere. Ovisno o mogućnostima i dinamici uklanjanja ovih prepreka te naknadnoj provedbi mjera, treba imati u vidu mogućnost da se određena sredstva preusmjere na druge mjere ukoliko postane razvidno da kroz planirane mjere MZOS-a neće biti moguća potpuna apsorpcija predviđenih sredstava.

c. Na koji način i u kojoj mjeri IZM doprinosi postizanju općeg cilja održive integracije mladih na tržište rada OPULJP-a?

Pronalaženje modela za brzo, učinkovito i održivo rješavanje visoke nezaposlenosti mladih jedan je od prioriteta u kontekstu poticanja gospodarskog rasta i oporavka od gospodarske i financijske krize.

Stope nezaposlenosti su više za mlade s nižim razinama obrazovanja i one sa strukovnim obrazovanjem, kao što je i rizik od dugotrajne nezaposlenosti. Osiguravanje pristupa stjecanju praktičnih vještina može poslužiti kao potpora usklađivanju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja sa stvarnim potrebama tržišta rada i pridonijeti zapošljavanju ovih skupina. U okviru Plana implementacije Garancije za mlade ukazuje se na obrazac dugotrajnog i neizvjesnog prelaska mladih iz škole na posao općenito kao i na posebno ozbiljne izazove s kojima su suočeni mladi bez završenog srednjoškolskog obrazovanja, koji imaju ograničenu

ili su bez ikakve obiteljske potpore, koji su suočeni sa zdravstvenim problemima ili invaliditetom ili pak pripadaju romskoj nacionalnoj manjini. Zbog opsega izazova, Hrvatska se obvezuje da će u potpunosti provoditi Garanciju za mlade te IZM kao njenog dijela, u komplementarnosti s nacionalnim i drugim resursima u cilju postizanja održive integracije mladih na tržište rada. Praćenje provedbe uključuje sve relevantne dionike (civilni sektor, socijalne partnere i druge relevantne institucije).

Zaključak: Kao što je već spomenuto, razvidno je da je cilj IZM-a posve u skladu s općim ciljem održive integracije mladih na tržište rada OPULJP-a, s obzirom da je usmjeren na integraciju u tržište radne snage za mlade pripadnike/ce NEET skupine, kao posebno izazovne skupine mladih nezaposlenih (prvenstveno zbog nedostatka motivacije i njihove neaktivnosti).

Što se tiče pokazatelja rezultata IZM-a, Specifični cilj 8ii1/IZM direktno doprinosi sljedećim pokazateljima OPULJP⁷:

Pokazatelj	Ciljana vrijednost 2023./IZM
CR01 Nezaposleni sudionici koje okončaju intervenciju uz potporu IZM-a	povećanje 3 postotna poena (s 87% na 90%)
CR02 Nezaposleni sudionici koji dobiju ponudu za posao, stalno obrazovanje, naukovanje ili staž po prestanku sudjelovanja	povećanje za 5362 osobe (223%)
CR03 Nezaposleni koji se obrazuju, osposobljavaju, stječu kvalifikaciju ili imaju posao, uključujući i samozaposlene, po prestanku sudjelovanja	povećanje za 4875 osobe (223%)
CR07 Neaktivni sudionici koji se ne obrazuju niti osposobljavaju, a koji okončaju intervenciju kroz IZM	povećanje za 77 postotnih poena (s 3% na 80%)
CR08 Neaktivni sudionici koji se ne obrazuju i ne osposobljavaju, a koji dobiju ponudu za posao, stalno obrazovanje, naukovanje ili staž po prestanku sudjelovanja	povećanje 7 postotnih poena (s 3 na 10%)

⁷ Početne vrijednosti pokazatelja su uzete iz 2013.g. kao referentne godine.

CR09 Neaktivni sudionici koji se ne obrazuju niti se osposobljavaju, a koji se obrazuju/osposobljavaju, stječu kvalifikaciju ili imaju posao, uključujući samozaposlene, po prestanku sudjelovanja	povećanje 7 postotnih poena (s 3 na 10%)
CR10 Sudionici u programima stalnog obrazovanja i osposobljavanja koji dovode do stjecanja kvalifikacije, naukovanja ili stažiranja šest mjeseci po prestanku sudjelovanja	povećanje za 1405 osoba (123%)
CR11 Sudionici koji imaju posao šest mjeseci po prestanku sudjelovanja	povećanje za 6218 osoba (221%)
CR12 Sudionici koji su samozaposleni šest mjeseci po prestanku sudjelovanja	povećanje za 3 postotna poena (s 2 na 5%).

Obvezni zajednički pokazatelji od CR04 do CR06 su integrirani u specifične pokazatelje u okviru 8.ii.1/ESF SC-a (SR 103-105). Donosimo stoga i pregled pokazatelja rezultata i za Specifični cilj 8ii1/ESF:

Pokazatelj	Ciljana vrijednost 2023./ESF
CR04 Sudionici koji imaju posao, uključujući samozaposlene, po prestanku sudjelovanja (nezaposleni, uključujući dugotrajno nezaposlene)	povećanje 5 postotnih poena (sa 34% na 39%)
CR06 Sudionici koji imaju posao, uključujući samozaposlene, šest mjeseci po prestanku sudjelovanja (nezaposleni, uključujući dugotrajno nezaposlene)	Povećanje 5 postotnih poena (s 45% na 50%)
SR103 Dugotrajno nezaposleni sudionici koji okončaju intervenciju uz potporu ESF-a	92%
SR104 Dugotrajno nezaposleni sudionici koji dobiju ponudu za posao, stalno obrazovanje, naukovanje ili staž po prestanku sudjelovanja	Povećanje 5 postotnih poena (sa 28% na 33%)

SR105 Dugotrajno nezaposleni sudionici koji se obrazuju/osposobljavaju, stječu kvalifikaciju ili imaju posao, uključujući samozaposlene, po prestanku sudjelovanja	Povećanje 5 postotnih poena (sa 25% na 30%)

Za sve zajedničke pokazatelje rezultata evaluatori smatraju da su vrijednosti planirane na odgovarajući način, da su jasno povezane s planiranim aktivnostima te da su realno postavljene.

Možemo zaključiti da IZM daje značajan doprinos pokazateljima OPULJP, posebice imajući u vidu da se doprinos pokazateljima proporcionalno povećava i kroz provedbu 8ii1/ESF koji sadržava aktivnosti usmjerene na dugotrajno nezaposlene osobe te sve pripadnike/ce NEET skupine od 2019. godine, kad prestaje provedba IZM-a.

Preporuka: Nema posebne preporuke. U ovom trenutku nije moguće predvidjeti točnu dinamiku doprinosa pokazatelja OPULJP. U tom smislu vrlo će važna biti evaluacija učinka IZM-a koja je planirana do kraja 2018.g. koja će obuhvatiti i analizu dostizanja ciljanih vrijednosti pokazatelja te ukazati na očekivanu dinamiku do 2023.

2. KRITERIJ EVALUACIJE: KONZISTENTOST I UNUTARNJA KOHERENTNOST

a. Jesu li predviđene aktivnosti IZM-a adekvatno planirane u odnosu na zajedničke i specifične pokazatelje relevantnog investicijskog prioriteta u kontekstu polaznih vrijednosti i postavljenih ciljeva?

Za donošenje zaključka koristili su se podaci o uspješnosti mjera Garancije za mlade koje su se provodile u 2014.g. (sukladno Izvješću o provedbi Garancije za mlade 2014.g.), konzultacije i rasprave s provedbenim tijelima te na bazi inicijalnih podataka o provedbi IZM mjera do 16.11.2015. dobivenih od HZZ-a.

Zaključak: U nastavku je osvrst na pojedine zajedničke i/ili specifične pokazatelje rezultata:

Nezaposleni sudionici koje okončaju intervenciju uz potporu IZM-a: povećanje za 3 postotna poena (povećanje od 87% do 90%) – adekvatno planirano.

Nezaposleni sudionici koji dobiju ponudu za posao, stalno obrazovanje, naukovanje ili staž po prestanku sudjelovanja: povećanje za 5362 osoba (223%) – teško je procijeniti jer je to prvenstveno ovisno o stanju na tržištu rada koje je van utjecaja IZM, no procjene su bazirane na iskustvu u provedbi aktivnih mjera zapošljavanja HZZ-a.

Nezaposleni koji se obrazuju, osposobljavaju, stječu kvalifikaciju ili imaju posao, uključujući i samozaposlene, po prestanku sudjelovanja: povećanje za 4875 osobe (223%) – adekvatno planirano.

Neaktivni sudionici koji se ne obrazuju niti osposobljavaju, a koji okončaju intervenciju kroz IZM: povećanje za 77 postotnih poena (s 3% na 80%) – adekvatno planirano, uz uvjet da se poboljša sustav identifikacije i praćenja pripadnika/ca NEET skupine.

Neaktivni sudionici koji se ne obrazuju i ne osposobljavaju, a koji dobiju ponudu za posao, stalno obrazovanje, naukovanje ili staž po prestanku sudjelovanja: povećanje 7 postotnih poena (s 3 na 10%) - teško je procijeniti jer ovisi o stanju na tržištu rada, no procjene su bazirane na iskustvu u provedbi aktivnih mjera zapošljavanja HZZ-a te mjera MZOS-a.

Neaktivni sudionici koji se ne obrazuju niti se osposobljavaju, a koji se obrazuju/osposobljavaju, stječu kvalifikaciju ili imaju posao, uključujući samozaposlene, po prestanku sudjelovanja: povećanje 7 postotnih poena (s 3 na 10%) – adekvatno planirano.

Sudionici u programima stalnog obrazovanja i osposobljavanja koji dovode do stjecanja kvalifikacije, naukovanja ili stažiranja šest mjeseci po prestanku sudjelovanja: povećanje za 1405 osoba (123%) – adekvatno planirano.

Sudionici koji imaju posao šest mjeseci po prestanku sudjelovanja: povećanje za 6218 osoba (221%) - teško je procijeniti jer ovisi o stanju na tržištu rada no ne odstupa značajnije od dosadašnjeg iskustva u provedbi mjera aktivne politike zapošljavanja.

Sudionici koji su samozaposleni šest mjeseci po prestanku sudjelovanja: povećanje za 3 postotna poena (s 2 na 5%).- adekvatno planirano.

Preporuke: Nema posebnih preporuka. U ovom trenutku nije moguće detaljnije procijeniti dinamiku doseganja indikatora.

b. Postoji li jasna povezanost između postavljenih specifičnih ciljeva IZM-a i ESF-a u svrhu nastavka provođenja planiranih aktivnosti po isteku IZM-a 2018.g.?

U skladu s Planom implementacije Garancije za mlade Hrvatska će se boriti protiv dugotrajne nezaposlenosti pripadnika/ca NEET skupine pomoću ESF-a. Očekivani rezultati koji se odnose na pripadnike/ce NEET skupine usmjereni su na povećanje njihove zapošljivosti kroz različite mjere aktivne politike za zapošljavanje, s posebnim naglaskom na stjecanje prvog radnog iskustva. ESF aktivnosti usmjerene su na povećanje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih pripadnika/ca NEET skupine i njihovo uključivanje na tržište rada kao i na sve pripadnike/ce NEET skupine od 2019. godine (što će biti podržano u sklopu Inicijative za zapošljavanje mladih do kraja 2018. godine). Ključni rezultati ovog specifičnog cilja 8ii1/ESF su povećanje razine stabilnog i održivog zapošljavanja te samozapošljavanja dugotrajno nezaposlenih pripadnika/ca NEET skupine, povećanje njihove zapošljivost, stjecanje potrebnog radnog iskustva te nadogradnja znanja i praktičnih vještina.

Zaključak: Intervencije predviđene kroz 8ii1/ESF teku paralelno s provedbom 8ii1/IZM i odnose se na dugotrajno nezaposlene mlade, do kraja 2018.g. Nakon 2018.g. one se logično nastavljaju na provedbu aktivnosti kroz IZM, obuhvaćaju sve pripadnike/ce NEET skupine (i dugotrajno nezaposlene i one koje su u evidenciji manje od toga odnosno odgovaraju kriterijima Garancije za mlade) i osiguravaju kontinuitet provedbe mjera koje su bile financirane kroz IZM. Jedina uočena razlika je što kroz opis aktivnosti u 8ii1/ESF od 2019.g. nije izrijekom predviđen nastavak mjere za povećanje ključnih kompetencija na područjima STEM-a i IKT-a za pripadnike/ce NEET skupine koji su završili srednjoškolsko obrazovanje za upis u studijske programe na području STEM-a i IKT-a, a koja je predviđena kroz IZM te stoga ta aktivnost neće imati kontinuitet kao ostale mjere.

Preporuka: Razmotriti uključivanje mjere koja se odnosi na STEM i IKT za financiranje kroz 8ii1/ESF.

3. KRITERIJ EVALUACIJE: DJELOTVORNOST

- a. *Je li i na koji način sustav provedbe nacionalnih mjera aktivne politike zapošljavanja doprinio planiranju IZM-a i je li sustav odgovarajući za osiguranje učinkovite provedbe IZM-a?*

Razvidno je da je dugogodišnje iskustvo i uspješnost provedbe aktivne politike zapošljavanja bio je jedan od glavnih argumenata da se njena provedba nastavi i kroz OPULJP, koristeći i ESF i IZM. Dokazi za to vidljivi su najviše u analitičkoj podlozi OPULJP te Izvješću o provedbi GzM za 2014.g.

U 2014. godini ukupno je bilo 56.626 korisnika mjera aktivne politike zapošljavanja od čega 37.212 mladih osoba do 29 godina što čini njihov udio od 65,7%. U odnosu na 2013. godinu, kada je ukupnih mladih korisnika mjera bilo 29.803, vidljivo je povećanje od 24,9% u broju mladih korisnika mjera. Sveukupno je tijekom 2014. godine u mjere aktivne politike zapošljavanja bilo 28.339 novo uključenih osoba, od čega 19.010 mladih osoba do 29 godina što čini udio od 67,1% mladih osoba novo uključenih u mjere. Najveći broj novo uključenih mladih je u dobnoj skupini od 15-24 godine. Od mjera aktivne politike zapošljavanja najveći broj koristio je mjeru Stručno osposobljavanje za rad, njih 12.436 od čega je zabilježeno nešto više novih korisnika u dobnoj skupini 15-24 u odnosu na dobnu skupinu 25-29 godina.

Primjetno je kako je tek 27,0% osoba tijekom 2014. godine bilo uključeno u mjere u roku od 4 mjeseca. Važno je napomenuti kako je zbog povećanog broja zahtjeva za korištenjem mjera u 2014. godini došlo do produljenja roka za rješavanje zahtjeva na prosječno 50 dana, a zbog smanjenih kapaciteta Zavoda. Na taj način, osobe koje su u evidenciji Zavoda kraće od 4 mjeseca te unutar tog razdoblja budu odabrani od strane poslodavca za uključivanje u pojedinu mjeru, često s mjerom započnu izvan razdoblja od 4 mjeseca. Upravo se iz navedenog razloga tijekom 2015. godine i dalje, u sklopu restrukturiranja rada Zavoda, planira osnaživanje ovog segmenta rada.

Prema vjerojatnosti ostanka u zaposlenosti nakon izlaska iz mjera između tri četvrtine i četiri petine sudionika uključenih u mjere u 2011. i 2012. te dijelom u 2013. godini bilo je zaposleno pola godine nakon izlaska iz mjere potpore samozapošljavanja (79,2%) i zapošljavanja (74,4%), dok je za korisnike potpora za usavršavanje postotak još povoljniji – između 94% i 97% osoba ostaje u zaposlenosti nakon izlaska iz intervencije. Vjerojatnost

zaposlenosti nakon izlaska iz mjere bila je najniža za sudionike javnih radova (9,7%), međutim, korisnici ovih mjera većim dijelom su i bili selektirani s obzirom na kriterij dugotrajne nezaposlenosti i/ili vrlo niske zapošljivosti te se u mjere javnih radova uključuju zbog aktivacije. Ishodi za osobe uključene u stručno osposobljavanje govore o ukupnoj uspješnosti od 47,4% zaposlenih u promatranom roku, pri čemu je vjerojatnost zapošljavanja bila veća za visokoobrazovane (50,4%) nego za osobe sa srednjim obrazovanjem (32,9%). Također, vjerojatnost zapošljavanja nakon stručnog osposobljavanja za osobe koje su se osposobljavale u privatnom sektoru viša je, te je iznosila oko 60%.

Važni rezultati postignuti u 2014. godini, vezani uz nezaposlenost mladih su:

- smanjena stopa nezaposlenosti mladih u 2014. godini na 45,5%, u odnosu na 2013. godinu kada je iznosila rekordnih 50%;
- povećana stopa zaposlenosti mladih u 2014. godini na 18,9%, u odnosu na 2013. godinu kada je iznosila 14,9%;
- smanjen ulazak u nezaposlenost za 6,5%, u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu;
- nastavilo se povećano ukupno zapošljavanje iz evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za 4,9% u 2014. godini u odnosu na 2013., a koje je već tijekom 2013. poraslo za 21,6% u odnosu na 2012. godinu.

Svi gore navedeni podaci preuzeti su iz Izvješća o provedbi GzM za 2014.g.

Razvojem usluga visoke kvalitete prema potrebama klijenata, razvijanjem vlastitih znanja i vještina te promicanjem partnerskih odnosa HZZ nosi vodeću ulogu posrednika na hrvatskom tržištu rada. Kroz djelovanje Središnjeg ureda, 5 regionalnih i 17 područnih ureda te 99 ispostava svim nezaposlenim osobama osiguran je pristup uslugama HZZ-a te je pokriveno područje cijele Republike Hrvatske.

Kao jedan od glavnih korisnika Europskog socijalnog fonda kroz Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“ u razdoblju 2014.-2020, HZZ nastavlja rad na aktivnom uključivanju i poboljšanju pristupa tržištu rada, posebice za osobe u nepovoljnom položaju, pitanjima održive integracije mladih na tržište rada, provedbi lokalnih inicijativa za zapošljavanje te jačanju dostupnosti i kvalitete informacija i usluga na tržištu rada.

U provedbu operacija financiranih europskim sredstvima uključeni su svi odjeli relevantni za provođenje aktivnosti projekta, koji su sastavni dio redovnih aktivnosti Zavoda, dok je Odjel

za provođenje projekata u suradnji s Odjelom za aktivnu politiku zapošljavanja odgovoran za organizaciju, koordinaciju i provođenje svih projektnih aktivnosti.

Zaključak: Dugogodišnje iskustvo i relativno uhodani sustav provedbe nacionalnih mjera aktivne politike zapošljavanja značajno je doprinio planiranju aktivnosti unutar IZM. S jedne strane, većina od mjera u provedbi posve se uklapala u kriterije IZM, a s druge strane te su mjere već dokazale pozitivni učinak na mlade nezaposlene osobe te je stoga bilo potrebno samo razdvojiti ciljane skupine za provedbu Specifičnog cilja 8ii1/IZM i 8ii1/ESF, s obzirom na kategoriju NEET osoba (da li su dugotrajno nezaposlene mlade osobe ili se ukapaju u kriterije Garancije za mlade tj. IZM koja ih mora uključiti u neku od mjera u roku od 4 mjeseca od stjecanja statusa nezaposlene osobe).

Preporuka: Zbog povećanja financijskih sredstava koja su kroz otvorene natječaje izravnih dodjela stavljena na raspolaganje HZZ-u, a podrazumijevaju povećanje broja korisnika određenih mjera, potrebno je ojačati postojeće kapacitete zapošljavanjem novih stručnjaka koji bi svojim kapacitetima, znanjem i iskustvom doprinijeli provođenju projektnih aktivnosti. Trenutni kapaciteti HZZ-a, bez obzira na znanja i vještine te dugogodišnje iskustvo u provedbi projekata njegovih radnika, nisu još posve dostatni te je uz restrukturiranje pojedinih odjela potrebno provesti i dodatno jačanje kapaciteta odnosno zapošljavanje novih radnika za vrijeme trajanja operacije.

b. Jesu li kroz postupak planiranja IZM-a definirane najučinkovitije i najekonomičnije aktivnosti za provedbu IZM-a i temelji li se njihov odabir na jediničnim troškovima prema vrsti operacija i prema ciljnoj skupini?

Zaključak: Bez obzira na relativno ograničene informacije koje su bile dostupne u vrijeme provedbe ove evaluacije (raspoložbe se podacima o mjerama u nadležnosti HZZ-a i MZOS-a)), imajući u vidu prethodno iskustvo u provedbi sličnih mjera institucija koje su uključene u provedbu IZM-a, evaluatori mogu zaključiti da je postupak planiranja IZM-a proveden prikladno i realno.

Aktivnosti za provedbu IZM-a koje se temelje na prethodnom iskustvu u provedbi sličnih mjera (posebice mjera iz nadležnosti HZZ-a), učinkovito su i ekonomično planirane zbog postojećeg iskustva, znanja i kapaciteta korisničke institucije. Jedina upitna mjera u smislu njene dugoročne uspješnosti, odnosi se na uključivanje u javne radove. Naime, ta mjera

obuhvaća teže zapošljive osobe pa se već i malo povećana šansa za dobivanjem zaposlenja nakon ove mjere može smatrati uspjehom.

U 2014. godini izravno poticanje zapošljavanja mladih osoba pripadnika/ca NEET skupine i njihovu aktivaciju na tržištu rada putem mjera aktivne politike zapošljavanja utrošeno je ukupno **206.697.061,26 kn** (od čega 14.039.225,76 kn iz EU/ESF 2007.-2013. sredstava te 192.657.835,50 kn iz nacionalnih sredstava).

Preporuka: Što se tiče učinkovitosti troškova, s obzirom da je financijska provedba IZM-a započela tek u studenome 2015.g., evaluatori u vrijeme izrade ovog evaluacijskog izvješća nisu imali na raspolaganju dovoljno informacija. Podaci s kojima su raspolagali evaluatori upućuju na to da je planiranje bilo prikladno i realno no svakako se predlaže da se ovo pitanje detaljnije razmotri u idućem ciklusu evaluacije OPULJP odnosno IZM.

c. Proviđi li se IZM sukladno planiranom (financijski i fizički pokazatelji provedbe, okvir uspješnosti, postavljeni ciljevi)?

5. studenoga 2015. godine potpisan je Ugovor o izravnoj dodjeli sredstava Hrvatskom zavodu za zapošljavanje za provedbu operacije "Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja za mlade", čime je započela financijska implementacija Specifičnog cilja 8ii1/IZM-a.

Ukupna vrijednost navedene inicijative je 99.040.000,00 EUR, dok je od toga EU udio 90.360.571,60 EUR (IZM: 41.177.144,00 EUR; ESF: 49.183.427,60 EUR), a nacionalno sufinanciranje 8.679.428,40 EUR.

Broj mladih koji su sudjelovali u akcijama Specifičnog cilja 8ii1/IZM-a u 2015. godini (prvi i neslužbeni podaci):

15-24 godina	25-29 godina	Žene	Muškarci	NSKO ⁸ 0-2	NSKO 3-8	Nezaposleni	Neaktivni
3.079	2.285	3.289	2.075	2.221	3.143	5.364	

Izvor: HZZ

5. studenoga 2015. godine je također započela i financijska implementacija ESF-a za zapošljavanje mladih, potpisom ugovora o izravnoj dodjeli sredstava Hrvatskom zavodu za zapošljavanje za provedbu operacije "Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja za

⁸ NSKO – Nacionalni standard kvalifikacije obrazovanja; eng. ISCED – *International Standard Classification of Education*

dugotrajno nezaposlene mlade" 8ii1/ESF, čija ukupna vrijednost iznosi 14.547.144,00 EUR, od čega se 12.365.072,40 EUR odnosi na EU, a 2.182.071,60 EUR na nacionalno sufinanciranje.

Broj mladih koji su sudjelovali u akcijama Specifičnog cilja 8ii1/ESF-a u 2015. godini (prvi i neslužbeni podaci):

15-24 godina	25-29 godina	Žene	Muškarci	NSKO 0-2	NSKO 3-8	Nezaposleni	Neaktivni
1.357	729	1.203	946	1231	828	2.149	

Izvor: HZZ

Broj korisnika uključenih u provedbu operacije *Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja za mlade 8ii1/IZM* do 16. studenog 2015. po pojedinim elementima projekta, odnosno mjerama:

Projekt	Elementi/glavne aktivnosti operacije	Broj uključenih osoba	% od ciljane vrijednosti	Troškovi/HRK
Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja za mlade (IZM)	Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu	3852	42%	81.290.942,77
	Obrazovanje za mlade	0	0%	0,00
	Potpore za zapošljavanje mladih	1104	32%	25.407.466,67
	Javni radovi za mlade	68	2%	1.571.100,08
	Podrška samozapošljavanju mladih	340	19%	8.502.000,00
	UKUPNO	5364	24%	116.771.509,52

Izvor: HZZ i izračun autora

Za usporedbu, donosimo i broj korisnika uključenih u provedbu operacije *Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja za mlade 8ii1/ESF* do 16. studenog 2015. po pojedinim elementima projekta, odnosno mjerama:

Projekt	Elementi/glavne aktivnosti operacije	Broj uključenih osoba	% od ciljane vrijednosti	Troškovi/HRK
Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja za dugotrajno nezaposlene mlade (ESF)	Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa	899	97%	24.725.733
	Obrazovanje za mlade	0	0%	0
	Osposobljavanje na radnom mjestu	0	0%	0
	Potpore za zapošljavanje mladih	895	99%	21.692.200
	Javni radovi za mlade	259	41%	5.735.739
	Podrška samozapošljavanju mladih	69	13%	2.400.000
	UKUPNO	2.149	57%	54.553.672

Pregledom dokumentacije utvrđeno je da su se do tog datuma provodile isključivo mjere Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, kao korisničke institucije.

Zaključno, financijska implementacija 8ii1/IZM i 8ii/ESF započele su 5.11.2015.g., s razdobljem prihvatljivosti od 01.01.2015.g (kao što je već objašnjeno u Poglavlju 3.). Međutim, **do 16.11.2015.g. nije bilo certificiranih troškova te stoga niti isplaćenih EU sredstava.**

Zaključak: Što se troškova tiče, za provedbu 8ii1/IZM od 1.1.2015.g. do 16.11.2015.g., utrošeno je 116.771.509,52 HRK što je 15.284.228,99 EUR (prema srednjem tečaju HNB-a na dan 16.12.2015.) ili 23% ukupne alokacije iz IZM-a odnosno 10% ukupnih sredstava za provedbu aktivnosti u okviru 8ii1/IZM (ESF, IZM i nacionalno sufinanciranje).

Za provedbu 8ii1/ESF od 1.1.2015.g. do 16.11.2015.g., utrošeno je ukupno 54.553.672 HRK što je 7.140.532,98 EUR ili 9% ukupnih sredstava za provedbu aktivnosti u okviru 8ii1/ESF.

Za mjere MZOS-a (obrazovanje za mlade) nailazi se na više prepreka u provedbi – nemogućnost doseganja pripadnika/ca NEET skupine, nepostojanje evidencije o napuštanju školovanja, nemogućnost dobivanja cjelovite informacije o upisanima na fakultete i sl.

Preporuka: Posebnu pozornost obratiti na provedbu mjera obrazovanja i javnih radova i identificirati sve prepreke za njihovu uspješniju provedbu. Zbog njihove niske apsorpcije tijekom 2015.g. moglo bi doći do neispunjenja predviđenih pokazatelja pa bi se u tom slučaju trebala razmotriti i mogućnost eventualne buduće realokacije sredstava na uspješnije mjere.

4. KRITERIJ EVALUACIJE: VANJSKA KOHERENTNOST

a. *Koji je planirani doprinos aktivnosti IZM-a provedbi Garancije za mlade?*

Inicijativa za zapošljavanje mladih (IZM, eng. *Youth Employment Initiative*), kao skupina mjera usmjerena na pripadnike/ce NEET skupine, predstavlja najznačajniji instrument u okviru Garancije za mlade.

Plan implementacije GzM podijeljen je u dvije osnovne cjeline: reforme i mjere koje trebaju spriječiti rano napuštanje obrazovanja i aktivaciju pripadnika/ca NEET skupine; te reforme i mjere koje su usmjerene na aktivaciju mladih na tržištu rada kroz osnaživanje stvaranja radnih mjesta za mlade putem subvencija, osnaživanje poslodavaca za ponudu kvalitetnih shema učenja na radnom mjestu (pripravništva, stručna osposobljavanja), poticanja na poduzetništvo mladih, itd.

Prema Planu implementacije GzM, pored institucija koje provode aktivnosti koje su sastavni dio IZM i koje su predmetom ove evaluacije (MRMS, MZOS i HZZ), u provedbu aktivnosti GzM uključene su još dodatne aktivnosti MRMS-a, MZOS-a i HZZ-a te neke druge institucije: Ministarstvo poduzetništva i obrta, Ministarstvo socijalne politike i mladih i Ministarstvo kulture. Njihove aktivnosti nisu predmetom ove evaluacije jer izlaze iz okvira provedbe IZM-a u 2015.g. ali su komplementarne aktivnostima IZM-a te zajednički i sinergijski doprinose ispunjavanju ciljeva GzM.

Zaključak: Mjere IZM-a direktno doprinose ciljevima obje cjeline GzM: mjerama obrazovanja za pripadnike/ce NEET skupine cilja se na smanjivanje ranog napuštanja obrazovanja i nemogućnost stjecanja kompetencija za tržište rada, a mjerama stručnog osposobljavanja, potporama za zapošljavanje, javnim radovima i potporama za samozapošljavanje doprinosi se aktivaciji mladih (pripadnika/ca NEET skupine) na tržištu rada. IZM je komplementaran ostalim aktivnostima koje se provode u okviru GzM, koristeći i ESF sredstva, nacionalna sredstva i sve ostale raspoložive izvore financiranja. Pokazatelji su analizirani u odgovoru na evaluacijsko pitanje 1.c.

Preporuka: S obzirom da je razvidno da mjere IZM direktno doprinose ciljevima GzM, nema posebnih preporuka. Praćenje provedbe GzM odnosno IZM te periodične nezavisne evaluacije doprinijet će stalnom usklađivanju aktivnosti i osiguranju dostizanja ciljeva i pokazatelja uspješnosti.

b. Koji je planirani doprinos IZM-a Operativnom programu Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020-, posebno očekivanim rezultatima u okviru Prioritetne osi 1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage

Uzimajući u obzir opći cilj OPULJP-a usmjeren na povećanje zaposlenosti i zapošljivosti, najznačajnija financijska sredstva predviđena su za Prioritetnu os 1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage.

Naglasak je na jačanju učinkovitosti i dosega aktivne politike zapošljavanja povećanjem uključenosti mladih, dugotrajno nezaposlenih i starijih radnika, kao i preventivnim mjerama za one u riziku od gubitka posla, u cilju očuvanja radnih mjesta i održavanja zaposlenosti u promjenjivim uvjetima tržišta rada. Posebna će se pažnja posvetiti mladima, jer oni su u nepovoljnom položaju na tržištu rada. IZM sredstva dodijelit će se mjerama aktivne politike zapošljavanja usmjerenih na nezaposlene i neaktivne pripadnike/ce NEET skupine u dobi od 15-29 godina i u područje obrazovanja i poduzetništva. Od 2019. godine ove aktivnosti će se nastaviti kroz 8ii1/ESF koji do kraja 2018.g. obuhvaća samo dugotrajno nezaposlene osobe, a od 2019.g. ovaj Specifični cilja će obuhvatiti sve pripadnike/ce NEET skupine.

IZM je usmjeren na brzu aktivaciju pripadnika/ca NEET skupine, a ona podrazumijeva dobivanje kvalitetne ponude u roku od 4 mjeseca od trenutka napuštanja ili završetka obrazovanja ili ulaska u nezaposlenost, bez obzira je li osoba prijavljena u zavodu za zapošljavanje ili ne. Kvalitetna ponuda odnosi se na ponudu za posao ili ponudu naukovanja, odnosno vježbeništva i pripravništva ili nastavak obrazovanja. Iz ovoga je vidljivo da dugotrajno nezaposlene osobe (više od 6 mjeseci) nisu ciljana skupina za IZM.

Zaključak: Za razliku od drugih mjera unutar Prioritetne osi 1, IZM je usmjeren izravno na pripadnike/ce NEET skupine i ima posebno dizajnirane mjere koje adresiraju potrebe tog dijela mladih nezaposlenih osoba. Stoga IZM direktno doprinosi očekivanim rezultatima i pokazateljima uspješnosti koji se odnose na pripadnike/ce NEET skupine: stjecanje kvalifikacija i dobivanje posla.

Preporuka: Nema posebnih preporuka. Vrlo je važno da se napravi planirana evaluacija učinka IZM-a u 2018.g. (sukladno Evaluacijskom planu), kako bi se vidio stvaran doprinos IZM-a očekivanim rezultatima Prioritetne osi 1. S obzirom na rezultate te buduće evaluacije, ako je potrebno, može se intervenirati u provedbu Specifičnog cilja 8ii1/ESF od 2019.g. na dalje koji će nastaviti većinu aktivnosti IZM.

c. Postoji li i u kojem obliku komplementarnost aktivnosti IZM-a s drugim instrumentima koji podupiru politike usmjerene na mlade?

Drugi instrumenti i politike usmjerene na mlade	Stupanj komplementarnosti
Fiskalne mjere poticanja zapošljavanja	Vrlo visok - često poslodavci koriste mjere APZ i fiskalne mjere u kombinaciji (jednu za drugom)
Strategija znanosti, tehnologije i obrazovanja; Industrijska strategija, Inovacijska strategija; Strategija pametne specijalizacije (nacrt)	Srednji – postoji komplementarnost u smislu prepoznavanja STEM i IKT kompetencija kao ključnih za razvoj Republike Hrvatske i povećanje konkurentnosti njenog gospodarstva
Mjera poticanja poduzetništva	Vrlo visok – mjere IZM-a komplementarne su mjerama Ministarstva poduzetništva i obrta u smislu povećanja poduzetničkih kompetencija i samozapošljavanja. Dodatno, mjere IZM-a komplementarne su i poticanju naukovanja i obrtništva, koje se provode u okviru GzM.
Županijske razvoje strategije i županijske Strategije razvoja ljudskih resursa, razvijene kroz Lokalna partnerstva za zapošljavanje	Vrlo visok – gotovo sve ove strategije uključuju mjere kojima se može postići sinergijski učinak s IZM: stipendiranje deficitarnih zanimanja,

	sufinanciranje učeničkog prijevoza i smještaja, potpore za samozapošljavanje, potpora poduzetnicima početnicima, potpora za naukovanje i polaganje stručnog ispita i sl. Dodatno, puno županija želi dostići nadstandard u socijalnim uslugama prema mladima (npr. financirajući udruge koje se bave mladima, savjetovališta za mlade i sl.) te predviđaju sufinanciranje proaktivnog traženja i aktivacije pripadnika/ca NEET skupine.

Zaključak/preporuka: Potrebno je pratiti komplementarne mjere kako na nacionalnoj tako i na županijskoj i lokalnoj razini, posebice u područjima sa specifičnim potrebama, kako bi se rješavanju problema pripadnika/ca NEET skupine moglo pristupiti na najadekvatniji način, uvažavajući te specifičnosti. Što se tiče komplementarnih mjera koje provode institucije uključene u provedbu IZM, prema informacijama iz HZZ-a, područni uredi HZZ-a putem CISOK-a, Centara za mlade, te suradnjom sa socijalnim partnerima (npr. udrugama koje se bave određenim skupinama mladih) poduzimaju napore u aktivnom pružanju podrške mladima te identificiranju njihovih specifičnih potreba kako bi mogli na njih odgovoriti adekvatnim mjerama.

I dalje treba poticati obrazovanje u djelatnostima koje su prepoznate kao važne za daljnji razvoj i konkurentnost hrvatskog gospodarstva te u kojima se očekuje otvaranje najvećeg broja radnih mjesta.

5. KRITERIJ EVALUACIJE: UČINKOVITOST

a. Koliki je ostvaren napredak do sada u odnosu na postavljene ciljeve? Kolika je mogućnost ispunjavanja planiranih ciljeva do kraja provedbenog razdoblja?

Podaci i zaključci vezani uz evaluacijsko pitanje obrađeni su pod poglavljem djelotvornosti (3.c.). U trenutku evaluacije nisu postojali detaljniji podaci na temelju kojih bi se mogli izvući dodatni zaključci i preporuke vezane uz mogućnost ispunjavanja planiranih ciljeva. Ponavljamo preporuku da posebnu pozornost treba obratiti na provedbu mjera obrazovanja kao i javnih radova jer podaci o njihovoj provedbi u 2015.g. ukazuje na probleme u uključivanju ciljanih skupina i apsorpciji sredstava što bi u konačnici moglo dovesti do neispunjenja predviđenih pokazatelja. Razmotriti mogućnost buduće realokacije sredstava na uspješnije mjere ukoliko neće biti moguće otkloniti prepreke za njihovu uspješniju provedbu.

b. Koliko su učinkovite mjere vidljivosti i informiranja o mogućnostima za mlade nezaposlene kroz provedbu IZM-a?

Tijekom 2015.g. Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, kao Upravljačko tijelo za OPULJP te koordinativno tijelo za provedbu GzM provelo je niz aktivnosti informiranja i vidljivosti s ciljem podizanja svijesti o mogućnostima za mlade nezaposlene i poslodavce kroz aktivnosti GzM i IZM. U tim aktivnostima su sa svojim predstavljanjem sudjelovale i ostale institucije koje provode određene mjere u sklopu GzM.

Aktivnosti IZM-a koje provodi HZZ redovito se promoviraju i prema poslodavcima, kako kroz redovite aktivnosti svojim područnih ureda tako i kroz suradnju s Hrvatskom gospodarskom komorom, Hrvatskom obrtničkom komorom, Hrvatskom udrugom poslodavaca, regionalnim i lokalnim razvojnim agencijama, organizacijama civilnog društva koje se bave određenim skupinama mladih osoba i sl.

Garancija za mlade te IZM kao njen dio predstavljena je u brojim hrvatskim gradovima te je na tim događanjima direktno sudjelovalo ukupno preko 2260 osoba, a indirektan obuhvat putem medija i promidžbenih materijala je i nekoliko puta veći (prema procjenama MRMS-a).

Kvartal 2015.g.	Naziv aktivnosti i opis	Broj gradova u kojima su se održavale aktivnosti	Ukupno sudionika	Izvor financiranja
I	Predstavljanje Garancije za mlade	16	1290	Nacionalna i EU sredstva (ESF 2007.-2013.)
II	Seminar "Otvorena vrata Europskog socijalnog fonda - Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage"	1	47	Tehnička pomoć - projekt "Priprema projekata i podrška ESF korisnicima" (ESF 2007.-2013.)
III	Seminar "Otvorena vrata Europskog socijalnog fonda - Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage", Predstavljanje Garancije za mlade	4	208	Tehnička pomoć - projekt "Priprema projekata i podrška ESF korisnicima", nacionalna i EU sredstva (ESF 2007.-2013.)
IV	Predstavljanje Garancije za mlade, Svečano potpisivanje 7 ugovora u okviru poziva za izravnu dodjelu bespovratnih sredstava	11	721	Nacionalna i EU sredstva (ESF 2007.-2013.)

Zaključak: Na temelju razgovora s provoditeljima aktivnosti informiranja i vidljivosti te na temelju kratkog intervjua koji je proveden s 20 korisnika mjera aktivne politike zapošljavanja u nekoliko hrvatskih županija (uglavnom stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa te potpora za samozapošljavanje)⁹, došlo se do zaključka da klasični „road show“ odnosno javno predstavljanje mjera putem tribina i propagandnog materijala nije dovoljno da bi se dosegla ciljana skupina. Posebno je teško doprijeti do pripadnika/ca NEET skupine koji su rijetko zainteresirani za sudjelovanjem u ovakvim javnim događanjima. Ispitanici su redom saznavali o mjerama ili putem natječaja koji je definirao tip zaposlenja (pretežno u javnoj upravi) ili direktnim kontaktom sa savjetnikom HZZ-a ili usmenom preporukom kolega koji su koristili određene poticaje. Razgovorom sa spomenutih 20 korisnika mjera te raspravom sa predstavnicima HZZ-a stječe se dojam da bez obzira na jednaku zastupljenost promidžbe

⁹ Sve osobe koje su bile intervjuirane postale su korisnici mjera u 2015.g. te ispunjavaju sve kriterije prihvatljivosti za financiranje kroz Specifični cilj 8ii1/IZM.

mjera prema mladima i prema poslodavcima, mladi nezaposleni se čine više informiranima o mogućnostima koje pružaju ove mjere od samih poslodavaca.

Nitko od ispitanika nije sudjelovao u javnom predstavljanju GzM ali je većina ispitanika znalo da se mjere „sufinanciraju kroz EU fondove“. Otprilike 40% je znalo da se radi o Garanciji za mlade, što je svakako značajno. Sukladno članku 20. Uredbe 1304/2013, a s obzirom da je ugovor o provedbi 8ii1/IZM i 8ii1/ESF potpisan u studenome 2015.g., Hrvatski zavod za zapošljavanje je informirao evaluatore da se za sve korisnike mjera koje su prihvatljive za financiranje u okviru tog specifičnog cilja izrađuje aneks ugovora kojeg će potpisati svi korisnici, a iz kojega će biti vidljivo da su mjere sufinancirane kroz Inicijativu za zapošljavanje mladih. Time se formalno ispunjava obveza sukladno članku 20. Uredbe 1304/2013.

Preporuka: Iznaći nove i učinkovitije metode dopiranja do ciljanih pripadnika/ca NEET skupine (npr. omogućavanje kontakta putem društvenih mreža) kao i informiranja poslodavaca o poticajima za zapošljavanje. Aktivnije informirati sve mlade nezaposlene o mogućnostima koje potencijalni poslodavac može iskoristiti kao poticaj zapošljavanju te osobe, kako bi mlada nezaposlena osoba mogla prenijeti sve relevantne informacije potencijalnom poslodavcu te tako potaknuti korištenje mjera i olakšano zapošljavanje. Ovome će značajno doprinijeti i otprije spomenuti planirani sustav za evidenciju pripadnika/ca NEET skupine koje će razviti MRMS, a za što se sredstva planiraju ugovoriti u prvom kvartalu 2016.g.

8. Zaključna riječ

Opći cilj evaluacije Inicijative za zapošljavanje mladih je ocijeniti učinak planiranih aktivnosti Inicijative za zapošljavanje mladih u kontekstu održive integracije pripadnika/ca NEET¹⁰ skupine na tržište rada. Specifični cilj evaluacije je ocijeniti do koje mjere su ostvareni specifični ciljevi investicijskog prioriteta OPULJP koji se odnosi na pripadnike/ce NEET skupine, od početka njegove provedbe (potpisom Ugovora o provedbi prove dvije operacije od 5. studenoga 2015.g.) tj. od roka od kojega su prihvatljivi troškovi kroz IZM, a što je u slučaju Republike Hrvatske od 1. siječnja 2015.g.

S obzirom da se radi o prvoj evaluaciji IZM-a, ona predstavlja prvenstveno evaluaciju procesa tj. usmjerena je na postupak programiranja, uspostavu sustava provedbe te samo djelomično provedbu, djelotvornost i učinkovitost aktivnosti. Naime, aktivnosti unutar Specifičnog cilja 8ii1/IZM prihvatljive su od 01.01.2015., nastavno na usvajanje OPULJP u prosincu 2014. godine, usvajanje kriterija odabira i metodologije odabira u svibnju 2015., te potpisivanje ugovora o provedbi operacija iz Specifičnog cilja 8ii1/IZM te 8ii1/ESF u studenom 2015. Zbog navedenog, u vrijeme planiranja i provođenja ove evaluacije, nije još bilo dovoljno podataka iz provedbe za provođenje detaljnije evaluacije djelotvornosti i učinkovitosti. U skladu s Uredbom br. 1304/2013 te Evaluacijskim planom OPULJP 2014.-2020., odobrenom u prosincu 2015., predviđa provođenje evaluacije učinka IZM-a u 2018. godini.

Opći zaključak ove prve evaluacije IZM je da je proces programiranja aktivnosti IZM-a bio kvalitetan, prvenstveno zbog dugogodišnjeg iskustva i uhodanog sustava provedbe nacionalnih mjera aktivne politike zapošljavanja. Većina od mjera u provedbi posve se uklapala u kriterije IZM i te su mjere već dokazale pozitivni učinak na mlade nezaposlene osobe. Stoga je bilo potrebno samo razdvojiti ciljane skupine za provedbu Specifičnog cilja 8ii1/IZM i 8ii1/ESF, s obzirom na kategoriju NEET osoba (da li su dugotrajno nezaposlene mlade osobe ili se ukapaju u kriterije Garancije za mlade tj. IZM koja ih mora uključiti u neku od mjera u roku od 4 mjeseca od stjecanja statusa nezaposlene osobe).

Drugi razlog zbog kojeg se **sustav programiranja i provedbe IZM može ocijeniti pozitivnim** je i to što su sve institucije uključene u pripremu i provedbu IZM imale priliku ojačati svoje administrativne kapacitete kroz provedbu kako nacionalnih politika za mlade,

---

¹⁰ *Neither in employment, education or training* (nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju)

tako i kroz provedbu usporedivih mjera iz OPRLJP 2007.-2013., koji je uključivao razdoblje provedbe Instrumenta pretprijetne pomoći - IPA i Europskog socijalnog fonda (tzv. „Mini ESF“).

Ukupna iskorištenost sredstava za 8ii1/IZM (nastali prihvatljivi troškovi) do 16.11.2015., do kada su bili dostupni podaci, je na 10%, s time da niti jedan trošak još nije certificiran. No radi se tek o prvoj godini provedbe, koja je *de facto* počela tek u studenome 2015.g. uzimajući u obzir troškove nastale od 01.01.2015. te se stoga **još uvijek dinamika trošenja ne mora smatrati izrazito zabrinjavajućom. Ukupan broj korisnika pokazuje bolju sliku: on je bio na 24% od ciljanih vrijednosti, što je dobar rezultat.** Treba doduše obratiti pozornost na to da **broj korisnika u odnosu na ciljanu vrijednost značajno varira kroz pojedine mjere te je u rasponu od 0% (obrazovanje) do 42% (stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu).** Nastavno na rečeno, posebno su **uočene poteškoće koje se odnose na provedbu mjera IZM-a u nadležnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta**, te je stoga potrebno što je prije moguće napraviti detaljan pregled formalnih i potencijalnih administrativnih prepreka i poteškoća za provođenje tih mjera te napraviti plan za njihovo uklanjanje kako bi se omogućila adekvatna i pravovremena apsorpcija sredstava prema ciljanoj skupini kroz te mjere. Ovisno o mogućnostima i dinamici uklanjanja ovih prepreka te naknadnoj provedbi mjera, treba imati u vidu mogućnost da se određena sredstva preusmjere na druge mjere ukoliko postane razvidno da kroz planirane mjere MZOS-a neće biti moguća potpuna apsorpcija predviđenih sredstava.

Za uspješnu apsorpciju sredstava izuzetno su **važne aktivnosti informiranja i vidljivosti.** Preporuča se **iznaći nove i učinkovitije metode dopiranja do ciljanih pripadnika/ca NEET skupine** (npr. omogućavanje kontakta putem društvenih mreža i proaktivnim pristupom (npr. kroz Centre za mlade i CISOK) kao i informiranja poslodavaca o poticajima za zapošljavanje. Posebice se pokazalo važnim informirati sve mlade nezaposlene o mogućnostima koje potencijalni poslodavac može iskoristiti kao poticaj zapošljavanju te osobe, kako bi mlada nezaposlena osoba mogla prenijeti sve relevantne informacije potencijalnom poslodavcu te tako potaknuti korištenje mjera i olakšano zapošljavanje.

Prilog 1. - Korišteni dokumenti prilikom izrade evaluacijskog izvješća:

1. 2015-10-05 sažetak operacije "Provedba APZ za mlade" (8.ii.1/IZM)
2. 2015-10-05 sažetak operacije "Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja za dugotrajno nezaposlene osobe" (8.ii.1/ESF)
3. Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006
4. Regulation (EU) no 1304/2013 of the European Parliament and of the Council on the European Social Fund and repealing Council regulation (EC) no 1081/2006
5. Uredba (EU) br. 1304/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom socijalnom fondu i stavljanju izvan snage uredbe Vijeća (EZ) br. 1081/2006
6. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.
7. Izvješće o provedbi plana implementacije garancije za mlade u 2014. godini
8. Plan implementacije GzM prilog – E financije za 2014.
9. Plan implementacije Garancije za mlade
10. Sudionici u okviru specifičnog cilja 8.ii.1 IZM i ESF
11. Uredba o tijelima u sustavima upravljanja i kontrole korištenja Europskog socijalnog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda, u vezi s ciljem »ulaganje za rast i radna mjesta«
12. Uredba o izmjenama uredbe o tijelima u sustavima upravljanja i kontrole korištenja Europskog socijalnog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda, u vezi s ciljem »ulaganje za rast i radna mjesta«
13. Guidance on evaluation of the Youth Employment Initiative *July 2014*

14. Guidance on evaluation of the Youth Employment Initiative *September 2015*
15. Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju 2014. – 2020.
16. Ex-ante evaluacija Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.
17. Evaluacijska strategija za Europske strukturne instrumente (iz ožujka 2012.g.)
18. Evaluacijski plan Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014. – 2020.
19. Komunikacijska strategija za Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014. – 2020.
20. Komunikacijski plan za 2016. godinu
21. Izvješće o napretku aktivnosti informiranja i komunikacije s pokazateljima po specifičnim ciljevima OPULJP (Prilog 01 KP)
22. Analitička podloga za izradu Strategije regionalnoga razvoja do 2020.g. (Ekonomski Institut Zagreb, veljača 2015.g.)

Prilog 2. – Popis kontaktiranih institucija i pojedinaca uključenih u pripremu i provedbu IZM

Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Uprava za upravljanje operativnim programima Europske unije, Upravljačko tijelo za OPULJP:

Nataša Lacković, pomoćnica ministra

Katarina Ivanković Knežević, načelnica Sektora za pripremu i provedbu projekata, praćenje i vrednovanje

Naida Mekić, voditeljica Službe za praćenje, vrednovanje i informiranje

Luka Rajčić, voditelj Službe za programiranje i projekte iz nadležnosti MRMS-a

Nikolina Volf, voditeljica Odjela za praćenje i vrednovanje

Ivana Matošin, viša stručna savjetnica, Odjel za praćenje i vrednovanje

Aleksandra Grubić, stručna suradnica, Odjel za praćenje i vrednovanje

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Posredničko tijelo razine 1:

Hrvoje Bakić, voditelj Službe za programe i projekte EU

Mirna Štajduhar, voditeljica Odjela za praćenje provedbe programa EU

Jure Biloglav, viši stručni savjetnik, Uprava za visoko obrazovanje

Hrvatski zavod za zapošljavanje, Korisnička institucija:

Ivica Hermešćec, rukovoditelj Odjela za provođenje projekata

Kristina Fleischer, rukovoditeljica Odsjeka za rad s poslodavcima

Teo Matković, pomoćnik ravnateljice, Sektor za analitiku i informatiku

Ivana Rogina, rukovoditeljica Odsjeka za provedbu i praćenje mjera aktivne politike zapošljavanja

Marina Veljača, rukovoditeljica Odsjeka za provedbu i praćenje mjera aktivne politike zapošljavanja

Antea Radić, rukovoditeljica Odsjeka za planiranje, koordinaciju i praćenje projekata

Prilog 3. – Intervjui s korisnicima mjera u okviru provedbe IZM u 2015.g.

1. Pregled podataka o predstavnicima korisnicima mjera¹¹:

Županija	Koprivničko-križevačka
Broj kontaktiranih osoba	4
Poslodavac	Koprivnički-križevačka županija, PORA županijska razvojna agencija
Dob	23, 23, 24, 26
Spol	Ž (sve četiri osobe)
Mjera koju koriste	Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa
Od kada su korisnici mjere	Veljača 2015., ožujak 2015., rujan 2015.
Prihvatljiv za 8ii1/IZM	Da (sve četiri osobe)

Županija	Zagrebačka županija
Broj kontaktiranih osoba	5
Poslodavac	Zagrebačka županija, Razvojna agencija Zagrebačke županije
Dob	22, 22, 23, 23, 25
Spol	2 M i 3 Ž
Mjera koju koriste	Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa
Od kada su korisnici mjere	Veljača 2015., travanj 2015., svibanj 2015., listopad 2015.
Prihvatljiv za 8ii1/IZM	Da

Županija	Splitsko-dalmatinska županija
Broj kontaktiranih osoba	2
Poslodavac	Splitsko-dalmatinska županija
Dob	19, 25
Spol	Ž (obje osobe)
Mjera koju koriste	Stručno osposobljavanje bez zasnivanja

¹¹ Korisnici mjere željeli su ostati anonimni za ovo ispitivanje.

	radnog odnosa
Od kada su korisnici mjere	Svibanj 2015. (obje osobe)
Prihvatljiv za 8ii1/IZM	Da

Županija	Brodsko-posavska županija
Broj kontaktiranih osoba	2
Poslodavac	Brodsko-posavska županija i tvrtke u vlasništvu županije
Dob	18, 23
Spol	Ž
Mjera koju koriste	Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa
Od kada su korisnici mjere	Veljača 2015., listopad 2015.
Prihvatljiv za 8ii1/IZM	Da

Županija	Primorsko-goranska županija
Broj kontaktiranih osoba	3
Poslodavac	Primorsko-goranska županija i tvrtke u vlasništvu županije
Dob	24, 24, 27
Spol	2 Ž i 1M
Mjera koju koriste	Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa
Od kada su korisnici mjere	Travanj 2015. (sve tri osobe)
Prihvatljiv za 8ii1/IZM	Da

Županija	Grad Zagreb
Broj kontaktiranih osoba	4
Poslodavac	Privatne konzultantske tvrtke Vlastita novootvorena tvrtka
Dob	25, 25, 28, 29
Spol	2 M i 2 Ž
Mjera koju koriste	Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa (2 osobe)

	Potpora za samozapošljavanje (2 osobe)
Od kada su korisnici mjere	Veljača 2015., travanj 2015., listopad 2015.
Prihvatljiv za 8ii1/IZM	Da

2. Odgovori na intervju pitanja:

Pitanje	Odgovori i % ispitanih koji su dali taj odgovor	Komentar evaluatora
Kako ste čuli za mjeru koju koristite?	- Kroz oglas na zapošljavanje koji je specificirao da se mogu javiti samo osobe za koje se može odobriti mjera (20%) - Kroz HZZ (40%) - Preko prijatelja, rodbine ili poznanika (40%)	Informiranje kroz HZZ je išlo najviše putem web stranica te putem savjetnika.
Znate li iz kojih se sredstava financira ta mjera?	- Državni proračun (40%) - Fondovi EU (50%)	Nitko od ispitanika nije znao kako se zovu programi putem kojih se koriste fondovi EU.
Jeste li kad čuli za Garanciju za mlade i Inicijativu za zapošljavanje mladih? Što znate o tome?	- Upoznati smo sa GzM ali ne znamo detalje i nismo čuli za IZM (40%) - Nismo upoznati niti s GzM niti s IZM (60%)	Nitko od ispitanika nije bio upoznat s IZM, a sa GzM su upoznati oni ispitanici koji su se uključili u mjere nakon predstavljanja GzM po gradovima i općinama, što ukazuje na relativnu uspješnost informativne kampanje.
Jeste li nazočili javnom predstavljanju GzM?	- Ne (100%)	Ovo potkrepljuje preporuku da je potrebno koristiti i druge komunikacijske kanale, posebice prema pripadnicima/cama NEET skupine za koje nije vjerojatno da sudjeluju u ovakvim

		javnim događanjima.
Jeste li ikad nazočili predstavljanju mjera aktivne politike zapošljavanja?	- Ne (100%)	Ovo je pitanje bilo nevezano uz GzM i IZM ali ukazuje na kanale komunikacije koji mladi koriste. Korisnici su se o mjerama informirali uglavnom putem web stranice HZZ-a, savjetnika, prijatelja, rodbine i poznanika.
Koje mjere poticanja zapošljavanja mladih poznajete?	- Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa (100%) - Poticanje samozapošljavanja (40%) - Obrazovanje(0%) - Potpore za zapošljavanje mladih (70%) - Javni radovi (0%)	Odgovori i nisu posve mjerodavni jer su većina ispitanika ionako korisnici mjere stručnog osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa. Indikativno se ukazuje na potrebu dodatne promocije mjere za samozapošljavanje
Da li je poslodavac bio upoznat s mjerama za poticanje zapošljavanja mladih? Ako da, znate li kako je za njih doznao?	- Da - Putem informiranja od strane područnih ureda HZZ-a (javni sektor) - Putem HGK (privatni sektor), - Putem preporuke od kolega (privatni sektor) - Bili su informirani od strane nezaposlene mlade osobe (privatni sektor)	Očito je da se privatnom sektoru važan izvor informacija sami mladi nezaposleni, pored preporuka kolega i drugih tvrtke.
Što smatrate najučinkovitijim načinom informiranja mladih nezaposlenih o mjerama poticanja zapošljavanja?	- Web (60%) - Savjetnici za mlade HZZ-a (10%) - Centri za mlade, udruge, CISOK, kroz proaktivnu komunikaciju prema mladima (30%)	Odgovori ukazuju na važnost dodatnih kanala komunikacije pored klasičnih informativnih kampanja za širu javnost po gradovima.

Što smatrate najvećom koristi ili prilikom za Vas kroz ove mjere?	- Radno iskustvo i poznanstva stvorena kroz rad (60%) - Prilika da se dokažem na radnom mjestu i da me poslodavac možda zadrži (20%) - Motivacija za proaktivniji pristup traženju posla nakon isteka mjera (10%) - Mogućnost financiranja pokretanja posla kod poticanja samozapošljavanja ali samo u slučaju da već imamo jasnu predodžbu o kupcima (10%)	Razvidno je da svi ispitanici vrlo pozitivno gledaju na mogućnosti koje im pružaju mjere IZM-a. Vrlo vjerojatno će s ovakvim pozitivnim stavom sadašnji korisnici značajno doprinijeti promociji ovih mjera za buduće korisnike.
Što smatrate preprekom za postizanje dugoročne koristi kroz mjere za poticanje zapošljavanja mladih?	- Zabrana zapošljavanja u javnom sektoru koji dovodi do privremene zaposlenosti bez garancije da će se pronaći dugoročnije radno mjesto (70%) - Poslodavci neće biti zainteresirani za zadržavanje osobe koja je prošla stručno osposobljavanje nego će stalno uzimati nove korisnike mjera (80%) - Propadanje posla (kod mjere samozapošljavanja) koje se može negativno odraziti na buduće apliciranje na druge mjere (20%) <i>Napomena: odgovori se ponavljaju, jedan ispitanik davao je više odgovora.</i>	Dugoročna uspješnost mjera IZM ipak je većinom izvan utjecaja institucija koje ih provode jer u konačnici ovisi o mogućnosti stvaranja novih radnih mjesta odnosno o ukupnoj gospodarskoj situaciji u Hrvatskoj. IZM kao dio GZM ne garantira zapošljavanje, već predstavlja strukturnu reformu koja će omogućiti brzu aktivaciju mladih tražitelja posla u najkraćem mogućem roku.

Prilog 4. – Stručnjaci koji su provodili evaluaciju IZM-a i proračun projekta

Ključni stručnjak 1, DANIEL NIGOHOSYAN, zaposlen u tvrtki Ecorys South East Europe (Sofija, Bugarska), ima više od 8 godina specifičnog profesionalnog iskustva bavljenja programskim ciklusom europske kohezijske politike. Posjeduje izuzetno praktično znanje o najnovijim evaluacijskim tehnikama i metodama, uključujući i kvantitativne metode. Dodatna prednost je i njegovo iskustvo na evaluacijama u Republici Hrvatskoj: nedavno je završio svoj angažman kao stručnjak na projektu „Evaluacija prethodne pomoći kroz IPA HRD OP“, a trenutno provodi tekuće vrednovanje Operativnog programa „Regionalna konkurentnost“ 2007.-2013.

Ključni stručnjak 2, MAJA HRANILOVIĆ, direktorica tvrtke Ecorys Hrvatska d.o.o., ima više od 10 godina direktnog iskustva u pripremi i provedbi programa i projekata financiranih iz EU fondova, kao i direktno iskustvo u evaluaciji EU programa (zajedno s g. Nigohosyanom radila je na evaluaciji IPA HRDOP te Operativnog programa Regionalna konkurentnost 2007-2013). Dodatno, gđa. Hranilović vodila je i 6 ex-ante evaluacija županijskih razvojnih strategija.

Međunarodni stručnjak (Ključni stručnjak 1) daje smjernice vezane uz metodologiju evaluacije te obradu rezultata. Domaći stručnjak (ključni stručnjak 2) bio je zadužen za prikupljanje dokumenata (od kojih je većina na hrvatskom jeziku), provođenje analize sukladno uputama Ključnog stručnjaka 1, odrađivanje intervjua i razgovora u fokus skupinama, sukladno utvrđenoj metodologiji. Oba stručnjaka su na raspolaganju za bilo kakve dodatne informacije, pitanja ili rasprave o rezultatima evaluacije.

Tvrtka Ecorys Hrvatska d.o.o. osigurao je svu administrativnu, logističku i tehničku podršku stručnjacima prilikom realizacije projekta.

Evaluacija je provedena slijedećom dinamikom i utroškom radnih sati:

	PERIOD PROVEDBE (2015.g.)							UKUPNO
	5.- 6.11.	9.-13.11.	16.-20.11.	23.-27.11.	30.11.-4.12.	7.-11.12.	14.-15.12.	
Ključni stručnjak 1	4	12	4	8	8	8	4	48 sati (raspoređenih kroz 12 radnih dana)
Ključni stručnjak 2	5	25	10	20	20	20	10	110 sati (raspoređenih kroz 22 radna dana)
AKTIVNOSTI								
1. Početna faza – pregled dokumenata i razvoj metodologije								
2. Sastanci, intervjui, rasprave kroz fokus grupe, prikupljanje dodatnih izvora informacija								
3. Priprema nacrtu evaluacijskog izvješća								
4. Priprema završnog izvješća i rasprava o rezultatima								

Proračun projekta:

	Ključni stručnjak 1	Ključni stručnjak 2
Radni dani	12	22
Radnih sati dnevno (prosjeak)	4	5
Ukupno sati	48	110
Cijena po satu/HRK	382	315,13
Ukupno/HRK	18.336	34.664
Ukupan proračun projekta/HRK		53.000